

ÖĞRENME ve ÖĞRETME SÜREÇLERİ ÖZETLERİ

Modül 1

1. FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI: Farklılaştırılmış öğretim; alan teorisyenleri tarafından bir araç, bir tutum, bir yaklaşım, bir felsefe, bir program uyarlama stratejisi, bir organizasyon stratejisi veya bir sınıf yönetimi modeli olarak ifade edilmektedir. Tüm öğrenciler farklıdır ve farklılaştırmayı destekleyen öğretmen, sınıfındaki çeşitli öğrenme ihtiyaçlarını daha iyi ele almasına ve yönetmesine yardımcı olan farklı stratejiler kullanmalıdır. Başka bir deyişle farklılaştırılmış öğretim, öğretim stratejilerinin çeşitliliği aracılığıyla öğrencilerin çeşitliliğine yanıt vermek anlamına gelir.

Öğrencilerin art arda zihinsel temsillerin parçalanması ve yeniden yapılandırılması yoluyla nasıl öğrendiklerini ortaya çıkaran **ilk kişi Jean Piaget'tir.**

A. Farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı;

- Piaget'in bilişsel gelişim kuramına,(Piaget'e göre çocuk, dünya üzerinde hareket ederek ve dünyaya ilişkin yaptığı kavramsallaştırmaları birbirine bağlayarak öğrenir.)
- Vygotsky'nin yakınsal gelişim alanına,(çocuğun bağımsız çalışma yoluyla yapabildiği gerçek gelişim seviyesi ile bir yetişkin veya akranlarıyla iş birliği içindeyken yapabileceği potansiyel gelişim seviyesi arasındaki mesafe olarak açıklamaktadır.)
- Gardner'in çoklu zekâ kuramına,(Gardner'a göre her öğrencinin düşünme ve öğrenme konusunda güçlü tarafları bulunmaktadır. Öğrenciler, bu güçlü taraflarını kullanırken daha kolay öğrenir ve üretirler. Öğretmen, sınıfını tanıır ve öğrencilerini gelişimsel olarak en üst düzeye çıkarmak için onların her birinin güçlü ve zayıf yönlerini besler.) dayanmaktadır.

Farklılaştırmayı destekleyen öğretmen, öğretim sürecini Bloom'un taksonomisi ile uyumlu hâle getirebilir ve süreç ilerledikçe öğrencilerin anlayışını derinleştirebilir.

Hatırlama \Rightarrow **Kavrama** \Rightarrow **Uygulama** \Rightarrow **Analiz** \Rightarrow **Sentez** \Rightarrow **Değerlendirme**

BLOOM TAKSONOMİSİ

B. Farklılaştırılmış Öğretim Yaklaşımının Temel İlkeleri: Farklılaştırmanın en az yedi temel ilkesi olduğunu, bu ilkelerin isteğe bağlı olmadığını belirtmiştir. Bunlar:

1. Güçlü bir sınıf topluluğu, grup üyelerinin her biri için öğrenmeyi destekler.
2. Nitelikli öğretim programı her sınıfa özeldir.
3. Öğrenciler için ulaşılabilir görevler, grup içerisindeki bireysel farklılıkları dengeler ve tüm öğrencilerin kapasitesine saygı gösterir.
4. Tüm öğrenciler için yüksek öğrenme hedefleri içerir.
5. Süreç içerisinde devam eden değerlendirme duyarlı öğretim hakkında bilgi verir.
6. Farklılaştırılmış bir sınıfta, öğrencilerin kendi özel ihtiyaçları için tasarlanmış görevler üzerinde benzer bir hazırlık düzeyine sahip akranlarıyla çalışmaları gereken zamanlar vardır.
7. Esnek sınıf yönetimi, bir sınıftaki tüm öğrenciler için farklılaştırma ve etkili öğrenme için gerekli yapı ve açıklık dengesini sağlar.

Mustafa Uçan

C. Neden Farklılaştırılmış Öğretim?

Sınıfların farklı kültürel geçmişleri ve tecrübeleri, öğrenme tercihleri, ilgileri ve çoklu zekâ alanları olan farklı öğrenenlerle dolu olduğu gerçeği göz ardı edilmekte ve öğretim programındaki standartlar öğretilmeye çalışılmaktadır. Oysaki öğrenciler sınıfa çok çeşitli bireysel farklılıklarla girerler. Bu noktada öğretmenlerin sınıflarındaki mevcut bireysel öğrenme ihtiyaçlarını karşılamamanın bir aracı olarak farklılaştırılmış öğretim yaklaşımını anlamaları çok önemlidir.

Farklılaştırılmış öğretim, öğrencilerin öğrenme geçmişlerini, hazırbulunuşluk düzeylerini, ilgi alanlarını ve öğrenme profillerini derslere dâhil ederek birçok öğrenci için aktif öğrenme fırsatlarını artırır.

Tomlinson “Neden farklılaştırılmış öğretim?” sorusunun yanıtını:

- Farklılaşmayı destekleyen öğretmenler, sınıfta bir iş birliği atmosferi yaratmaya yardımcı olarak zaman ve kaynakları esnek ve yaratıcı bir şekilde kullanabilirler.
- Farklılaştırılmış öğretim, farklılıkları barındıran bir topluluk olarak sınıfı destekler. Tüm öğrencilerin başarılı olabileceği ve fayda elde edebileceği bir ortamın oluşmasına olanak tanır.
- Farklılaştırılmış bir sınıfta öğrenciler birbirlerinden hazırbulunuşluk, ilgi alanları ve öğrenme profillerine göre önemli ölçüde farklılaşırlar.
- Farklılaştırılmış bir sınıfta öğretmen, sınıftaki her öğrencinin öğrenme potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için bu farklılıkları hesaba katmak zorundadır.
- Farklılaştırılmış öğretim, öğretmenin öğrenme ortamındaki farklı öğrenme stillerini destekleyerek ve öğrenci farklılıklarını dikkate alarak öğrenmenin içeriğini ve sürecini planlamasına olanak tanır. Ayrıca grup öğrenimini teşvik eder ve bireysel ya da bağımsız öğrenme için fırsatlar yaratılabilir.
- Öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarının farkında olan öğretmenler, onların en iyi öğrenecekleri yollar hakkında verimli seçimler yapmalarına yardımcı olur.

D. Farklılaştırılmış Öğretimin Temel Öğeleri:

Farklılaştırılmış bir sınıfta öğrenciler; geçmiş deneyimleri, kültür, dil, cinsiyet, ilgi alanları, hazırbulunuşlukları, öğrenme biçimleri, öğrenme hızları ile öğrenen olarak öz farkındalık, güven, bağımsızlık özellikleri bakımından farklılık gösterirler.

E. Ne / Nasıl Farklılaştırılıyor?

Farklılaştırmanın uzun vadeli hedefi ise yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmektir. Bilindiği gibi öğrenciler okula öğrenmeyi önemli ölçüde etkileyen bireysel farklılıklar ile gelirler. Bu bireysel farklılıkların başında hazırbulunuşluk, ilgi ve öğrenme profilleri yer alır. Farklılaştırılmış bir sınıfta öğretmenler, bu bireysel farklılıkların öğrencilerini nasıl etkilediğine dair bir anlayış geliştirmek için sürekli değerlendirmeden faydalanırlar. Sonrasında farklılaştırmanın temel öğeleri olan içerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamını öğrencilerin bireysel farklılıklarının üç alanını (*hazırbulunuşluk, ilgi ve öğrenme profilleri*) kapsayacak şekilde farklılaştırırlar.

Mustafa Uçan

2. FARKLIlaştırILMIŞ ÖĞRETİMDE KULLANILAN YÖNTEM ve TEKNİKLER

FARKLIlaştırılmış Öğretimde Değerlendirme Teknikleri

Öğretim Öncesi Teknikler

Köşe kapmaca

Öğrencilerden konu ile ilgili bilgisini ifade eden köşeye gitmesi istenir ve konu hakkında ne bildiğini, neden bu köşede olduğunu açıklar.

neredeyse hiç

sıklıkla

bazen

kesinlikle

(Ders öncesi KEK yaptım. Bunu değerlendir.)

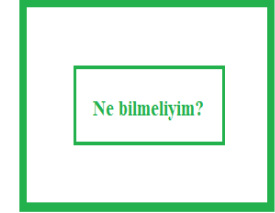
Evet&hayır kartları

Öğretmen, soru sorduğu zaman bu kartlardan kendi durumlarına uygun olanı kaldırmalarını ister.

Kutu yapma

Ne biliyorum!

Dıştaki kutuya "Ne biliyorum?" içteki kutuya ise "Ne bilmeliyim?" sorusunu yazar. Sonra da bu sorulara cevap arar.

Öğretim Sürecindeki Teknikler

Parmakla işaretleme

- Çok şey biliyorum
- Biraz bilgim var
- Çok az bilgim var

Öğrencilerin başparmaklarını kullanarak öğrenmenin neresinde olduklarına ilişkin bildirim vermeleri sağlanır.

(Ders sırasında Gerçekten yüzüme Parmak ve Yumruk yaptı.)

Yumruk yapma

- 1 Parmak : Henüz öğrenmenin başındayım.
- 2 Parmak : Daha fazla pratiğe ihtiyacım var.
- 3 Parmak : Biraz yardıma ihtiyacım var.
- 4 Parmak : Yalnız başıma yapabilecek kadar biliyorum.
- 5 Parmak : Birisine açıklayacak kadar çok biliyorum.

Gerçekle yüzleşme

Öğrenciler bilgi düzeylerini duyguyla cevaplar. Öğrencilere üç Kart dağıtılır mutlu, sakın ve üzgün ifadeleri kartlara çizilir. Sorulan sorulara göre kartlar kaldırılır. Böylece hem bilgi seviyeleri hem de duyguları ölçülmüş olur.

Öğretim Sonrası Değerlendirme Teknikleri

(Ders sonrası SSK 'da DÖNer ve PORTakal yedik.)

Sarmal oluşturma - Simit tekniği - Konuşma halkası - Döngüsel yansıma - Portfolyo Kağıdı gönder grup çalışması.

ÖĞRETİM SONRASI DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ (Ders sonrası SSK 'da DÖNer ve PORTakal yedik.)

Döngüsel yansıma

- Sınıfın farklı yerlerine üzerine konuların yazılı olduğu kâğıtlar asılır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak köşelere giderler ve buradaki kâğıtlara konu hakkındaki düşüncelerini yazarlar.
- Gruplar kendilerine verilen işaretlerle bir sonraki konunun yer aldığı bölüme giderler. Öğretmenin işareti ile gruplar bir sonraki köşeye geçerler. Öğrenciler döngüsel olarak sınıfın köşelerinde hareket etmeye devam eder.
- Sonrasında gruplar en son buldukları köşedeki kâğıtları alarak kâğıttaki konu ile ilgili yazılanları sınıfta okurlar ve tartışurlar.

Simit tekniği

- Öğretmen tahtaya bir simit şekli çizer.
- Şeklin dış tarafına "öğreniyorum" ve iç tarafına "biliyorum" ifadeleri yazılır.
- Sonra öğrencilerden konu hakkındaki bilgilerini paylaşmaları istenir.

Konuşma halkası

- Öğrencilerden üçer kişilik gruplar oluşturulur.
- Öğrencilere A, B ve C isimleri verilir.
- A, belirlenen konu hakkında konuşmaya başlar ve kendisine işaret verilene kadar devam eder. Sonra sırayla B ve C , konu hakkında işaret verilene dek konuşur.
- Bu şekilde öğrencilerin konu hakkında konuşacak bir şeyleri kalmayncaya kadar devam edilir.
- Öğrencilerin konu hakkında ne kadar bildikleri ya da öğrendikleri tespit edilmeye çalışılır.

Portfolyo

- Hedeflenen kavram ve becerilerin uygulanması ve anlaşılmasının kanıtını destekleyen ölçütlere dayalı çok özel amaçlarla öğrenci çalışmalarının bir araya getirilmesidir.
- E-portfolyo; öğrencilerin çalışmalarını, projelerini, raporlarını ve hedeflere ulaşma yollarını gösterdiği; diğer belgeleri sergileyebildiği, dijital bir koleksiyondur.
- Portfolyo ürünlerinin seçiminde öğrenci ve öğretmen yer alır ve seçimlerine farklı renk noktalarla işaretleme yapılabilirler.
- Portfolyo oluşturma aşamaları:**
 1. Ürünlerin toplanması aşaması
 2. Ürünlerin seçimi aşaması
 3. Ürünlerin seçilme gerekçeleri ve kriterlerinin öğrenci tarafından açıklanması.
 4. Öğrencinin sonraki çalışmalarda neler yapacağı ile ilgili geleceğe dönük planlarını açıklaması.

Sarmal oluşturma

- Öğrencilere o günün öğrenme konusuna yönelik çeşitli sorular yöneltilir. Sorulan soruların cevaplarını öğrencilerin kâğıda yazmaları istenir.
- Sonra, öğrenciler bir daire oluşturur.
- Dairedeki her kişi dönüşümsel olarak söz hakkı alır ve kâğıda yazdıklarını okur.

Kağıdı gönder çalışması.

- Öğretmen dersin sonunda önceden hazırladığı büyük bir kartona grupların ele aldığı konu başlığını yazar.
- Her bir gruba kartonları gönderir ve gruplardan o gün ne öğrendiklerini yazmalarını ister. Öğrendiklerini yazan grup, kartonu başka bir gruba gönderir.
- İkinci grup, yazılmış olanları okuduktan sonra konu başlığı ile ilgili bildiği farklı şeyleri yazar.
- Daha sonra farklı gruplar kartona eklemelerde bulunur.
- Süreç tüm gruplar katkıda bulunana kadar devam eder. Ardından tüm kâğıtlar sınıf ortamında paylaşılır.

İçerik

İçerik, öğretim sürecinin "girdisi"dir. Girdi, öğretilmesi beklenen konuların bütünü oluşturur. İçerik, öğretim programları tarafından tanımlanır. İçeriğin belirlenmesindeki en kritik faktörlerden biri öğretmenin hem konu hem de öğrencileri hakkındaki bilgisidir.

Süreç

Bir öğrenme deneyiminde süreç, öğrencilerin bilgiyi aktif olarak işleyip anlamlandırmaya çalışmalarıyla başlar. Bu da okulda genellikle "etkinlikler" yoluyla gerçekleştirilir. Etkinliklerin yapıldığı ve kazanımların edinildiği süreçtir. Öğrencinin bilişsel olarak yapması beklenen temel kavramlar, genellemeler ve beceriler süreç aşamasında anlamlandırılır.

FARKLI LAŞMANIN TEMEL ÖGELERİ

Ürün

Ürün, öğrencinin bildiğini ortaya koymaya yönelik bireysel yorumudur. Öğrencilerin öğrendiklerini ortaya koyabilecekleri deneme, makale veya diğer yazı türleri gibi ürünler yazılı ürünlerdir.

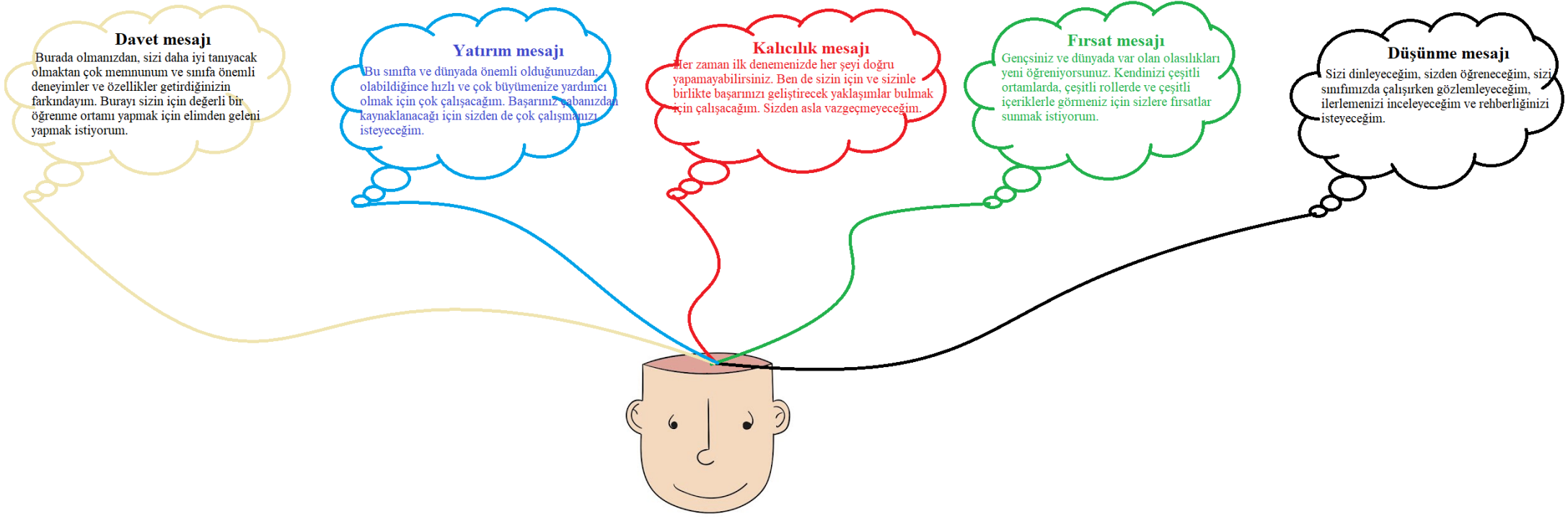
Öğrenme Ortamı

Öğrenme ortamını, öğrencilerin hem bireysel hem de bir bütün olarak bir arada çalışmalarını sergiledikleri sınıf veya okul dışı alanlardır.

Etkili bir farklılaştırmadan söz edilebilmesi için öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına göre uyarlanmış bir öğrenme ortamının aşağıdaki özellikleri içinde barındırması önemlidir.

- Öğretmen, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel ihtiyaçlarına uyum sağlar ve yanıt verir.
- Öğrenciler hem fiziksel hem de duygusal olarak kendilerini güvende hissederler.
- Öğretmen, her öğrencinin doğasında var olan farklılıklara saygı duyar ve onları destekler.
- Bireysel farklılıklar doğal ve olumlu kabul edilir.
- Öğrenciler, öğrenenler olarak birbirlerine saygı duymayı ve birbirlerini desteklemeyi öğrenirler.
- Öğretmen ve öğrenciler, günlük rutinler ve sınıf işleyişi hakkında karar verme sürecine katılırlar.
- Sınıfın fiziksel düzenlemeleri esnek ve öğrencilerin çeşitli öğrenme seçeneklerine erişimini destekler.

Mustafa Uçan

FARKLIlaştırılmış Öğretimde Öğretmen Rollerini

Duygular ve Öğrenme : Kısacası korku, endişe, stres, akran zorbalığı, dalga geçilme utanma, gülünç duruma düşme gibi duygular öğrenmeyi olumsuz etkiler.

Sınıf İklimi: Kısacası Her öğrencinin sınıfta kendisini rahat ve güvende hissetmesidir. Başarılı ya da başarısız öğrenciyi sürekli motive edici yaklaşımlar sergilenmelidir. Öğretmenlerin öğrencilere verdikleri sözlü ya da yazılı geri bildirim sadece övgü ya da eleştiri için değil, aynı zamanda çaba ve kalıcılığı güçlendirir nitelikte olmalıdır. **Örneğin, “Aferin. Gerçekten bunu bitirmek için çok uğraştın. İhtiyacın olan bilgiyi bulana kadar aramaya devam etmen hoşuma gitti.”**

Farklılaştırılmış Öğretimi Planlama

Farklılaştırılmış öğretimin planlanma aşamaları şu şekilde özetlenebilir:

1. İlk olarak dersin kazanımlarını göz önünde bulundurarak temel standartları belirlenir.
2. İçeriği, bilgi ve becerileri bütüncül bir şekilde kazandıracak şekilde yapılandırılır.
3. Öğrencilerin neyi bildikleri ve neleri öğrenmeleri gerektiği belirlenir. Bu, beyindeki uzun süreli bellekte depo edilmiş ön bilgilere ulaşmayı sağlar.
4. Öğrencilerin öğrenmeleri gereken bilgi ve beceriler ile bunları kazanmaları için neler gerektiğini belirlenir.
5. Öğrencilerin bildiklerini göstermelerine fırsat sağlanır. Bunu yaparken onlara seçenek sunulmalıdır. Tam olarak öğrenilen bilgilerin en etkili şekilde değerlendirilmesinin ne olacağı ve nasıl puanlanacağı belirlenmelidir.

Mustafa Uçan

EĞİTİM PROGRAMININ TANIMI

Yabancı Eğitimciler göre:

Bobbit: Eğitim programının temel sorunları üzerine değinen ve bu konuyla ilgili 1918 yılında ilk kitabı yazan Bobbit Latince “yarış alanı” ve “yarış” anlamından yola çıkarak eğitim programını çocuk ve gençlerin yetişkin yaşamında yapılması gereken şeyleri iyice yapmaları ve deneyimlemeleri gereken şeylerin toplamı biçiminde ele almıştır.

Tyler: Geçmişte ya da şu anki uygulamalar ile bilimsel ve kuramsal çalışmalardan elde edilen amaçlar doğrultusunda biçimlenmiş öğrenci yaşantılarının bütünüdür.

English: Okul ya da okul sistemi içinde en azından öğretmenlerin öğrencilere öğretmesi gereken içeriği ve kullanabilecekleri yöntemleri içeren bir belge ya da plandır.

Posner : Hem öğretmene hem de değerlendirme sürecine karar vermeye olanak sağlayan öğrenme ürünleri dizisi olarak ele almaktadır.

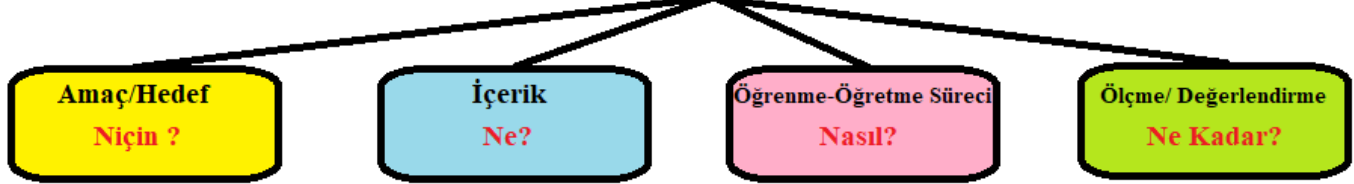
Ornstein ve Hunkins : Kendine özgü temelleri, bilgi alanları, araştırma yaklaşımları, kuramları, ilkeleri ve uzmanları olan bir çalışma alanı olarak tanımlamışlardır.

Yerli Eğitimciler göre:

Varış : Bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı millî eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar.

Ertürk : Eğitim programını, “yetişek” kavramını kullanarak açıklamaktadır ve yetişegi “Belli öğrencileri belli bir zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü.” olarak tanımlamaktadır.

EĞİTİM PROGRAMININ ÖGELERİ

PROGRAM TÜRLERİ

1-Resmi Program : Resmi metinlerde açıkça belirtilen biçimde geliştirilen; hedefleri, konuları ve işleniş sırasını ; kullanılacak araç gereçleri ve değerlendirmeyi içeren programdır. Devlet tarafından hazırlanan ve Eğitim bakanlığı tarafından uygulanan programdır.

2.Uygulamadaki program :Resmi programın uygulanışında ortaya çıkan ve öğretmen tarafından gerçekten uygulanan programdır.

3.Test Edilen Program : Öğretmen,,Eğitim Kurumları ve devlet tarafından hazırlanan sınavlarda ölçülen öğrenmeleri kapsayan programdır.

4.Örtük Program : Gizli, saklanan ve informal program olarak ifade edilir. Bu program öğretmenin, okulun, toplumun norm ve değerlerini içermektedir. Eğitim sistemleri, okulun yönetimi ve yapısı, okul kuralları, disiplin anlayışı, okul ile çevre ilişkileri, öğretmen-yönetici-öğrenci arasındaki ilişkiler vb. tutum ve davranışlar örtük programın kapsamını oluşturmaktadır.

5.İhmal Edilen Program : Resmi programda yer almasına rağmen uygulanmayan, göz ardı edilen, üstün körü geçilen yada atlanan programdır. Programın ihmal nedenleri sınav sistemi, veli öğretmen beklentileri, okulun fiziki olanakları ya da okulun bulunduğu bölge olabilir.

6.Ekstra program : Okulun dışında yapılması planlanmış her türlü deneyim ve etkinlik bu programın kapsamındadır. Spor müsabakaları, halk oyunları sinema vs..

7.Desteklenen Program : Programın desteklenmesi için sağlanan kaynakları (ders kitabı, ders saati, sınıf sayısı, derse ayrılan süre vb.) içeren bir program türüdür

8.Önerilen program: Bilim insanları ya da meslek kuruluşlarınca hazırlanan program türüdür. Türk Eğitim Derneği (TEDMEM, 2015) tarafından hazırlanarak sunulan “Ulusal Eğitim Programı 2015-2022” önerilen program türüne örnek teşkil etmektedir.

9.Karşıt program: Sönmez tarafından oluşturulan bu program, resmî programın hedeflerinin tam karşısını savunan kişileri yetiştirmek üzere oluşturulan bir programdır. Örtük programdan farklı olarak bu program resmî programa tamamen karşı bir tutum ve eylemi içerir.

Mustafa Uçan

Eğitim Programlarıyla ilgili diğer bir sınıflandırma şu şekildedir:

Eğitim Programı: MEB ve eğitim kurumlarında yer alan kurum içi ve dışı tüm etkinlikleri kapsar.

Öğretim Programı: Eğitim Programları içerisindeki tüm öğrenme-öğretme etkinliklerini kapsar.

Ders Programı: Öğretim Programı içerisindeki derslerin içeriklerini kapsar.

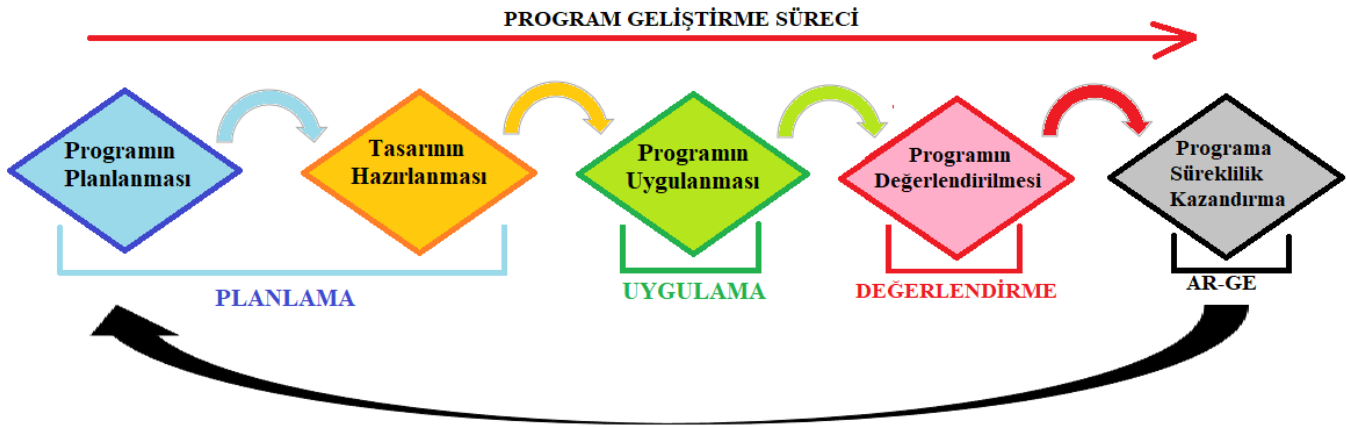
PROGRAM GELİşTİRME SÜRECİ

Hewitt'e göre, eğitim programı, genel olarak bir bilgi alanını oluştururken eğitim programı geliştirme, bilgiye katkı sürecini temsil eder. Eğitim süreçlerinin planlı ve sistemli olmalarını sağlayan programların durağan olması mümkün değildir.

Ornstein ve Hunkins, programların dinamik olmaları gerektiğini ve ulaşılmaya çalışılan bir hedef olarak değil, bir yolculuk olarak düşünülmeleri gerektiğini belirtmektedirler.

Program geliştirme, en genel tanımıyla eğitim programının öğeleri olan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Etkili bir program geliştirme; programı oluşturan felsefeyi, amaçları, hedefleri, öğrenme deneyimlerini, öğretim kaynaklarını ve değerlendirmeleri yansıtmalıdır.

Program geliştirme, döngüsel bir süreçtir. Bir program, uygulamada elde edilen verilerle geliştirildikçe etkililik kazanır. Bunun için AR-GE çalışmaları yapılır.

- **Programın Planlaması:** Gerekli olacak unsurları, biçimleri belirler. Tüm etkinliğe ya da sürece kuş bakışı bir görünüm sağlar. Kimlerin, hangi amaçla süreçte yer alması gerektiğine karar verilir.
- **Tasarımın Hazırlanması:** Programın öğelerini (amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme-değerlendirme) kapsar. Çalışmanın neden yapıldığı, ulaşılmak istenen çıktıların neler olduğu, sürecin nasıl işleyeceği ve amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığının nasıl anlaşılacağı soruları yanıtlanır
- **Uygulama:** Program değerlendirmenin bu aşamasında, planlama aşamasında alınan kararlar işe koşulur. Uygulama aşamasında durumun anlaşılmasına yönelik veriler toplanır. Veri toplama araçları, (sınav sonuçları, ölçekler, testler, gözlemler ve görüşmeler olabileceği gibi konuyla ilgili doküman inceleme vb.) kullanılır. Uygulamanın son aşaması raporlaştırmadır. Elde edilen sonuçların raporlaştırılması değerlendirme sürecinin vazgeçilmez bir aşamasıdır.
- **Değerlendirme:** Programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir. Programın tüm öğeleri ve bu öğeler arasındaki ilişkiler değerlendirilir. Sürecin sonunda program olduğu gibi uygulamaya konabilir, geliştirilerek uygulamaya başlanabilir ya da sonlandırılabilir.
- **Programa Süreklilik Kazandırma:** Program geliştirme, döngüsel bir süreçtir. Değişimin kaçınılmazlığı, gereksinimlerin çeşitlenmesi ve programın dinamik bir yapıya sahip olması; sürekli geliştirilmesinin temel gerekçelerini oluşturmaktadır. Bir program, uygulamada elde edilen verilerle geliştirildikçe etkililik kazanır. Bunun gerçekteşebilmesi ise araştırma-geliştirme çalışmaları ile mümkündür.

PROGRAM DEĞERLENDİRME

Değerlendirme, en genel tanımıyla bir karar verme sürecidir. Program değerlendirmede de anahtar sözcük “karar verme”dir. Bu karar verme süreci birtakım sorulara yanıt aranmasını gerektirir.

Barnes, bu soruları şu şekilde açıklamaktadır:

- Ne değerlendirilecek?
- Kim / kimin için değerlendirilecek?
- Niçin ve nasıl değerlendirilecek?
- Nerede değerlendirilecek?
- Ne zaman değerlendirilecek?” Bu sorulardan her birine verilen yanıtlar, programın etkililiğini belirlemede önemli bilgiler sağlar.

Ertürk program değerlendirmeyi, istenen davranış değişikliğini gerçekleştirmekte başarılı olup olmadığının belirlenmesi,

Variş, iç içe yürütülen bir süreç,

Posner, incelemelere dayalı olarak programın değerinin belirlenmesi,

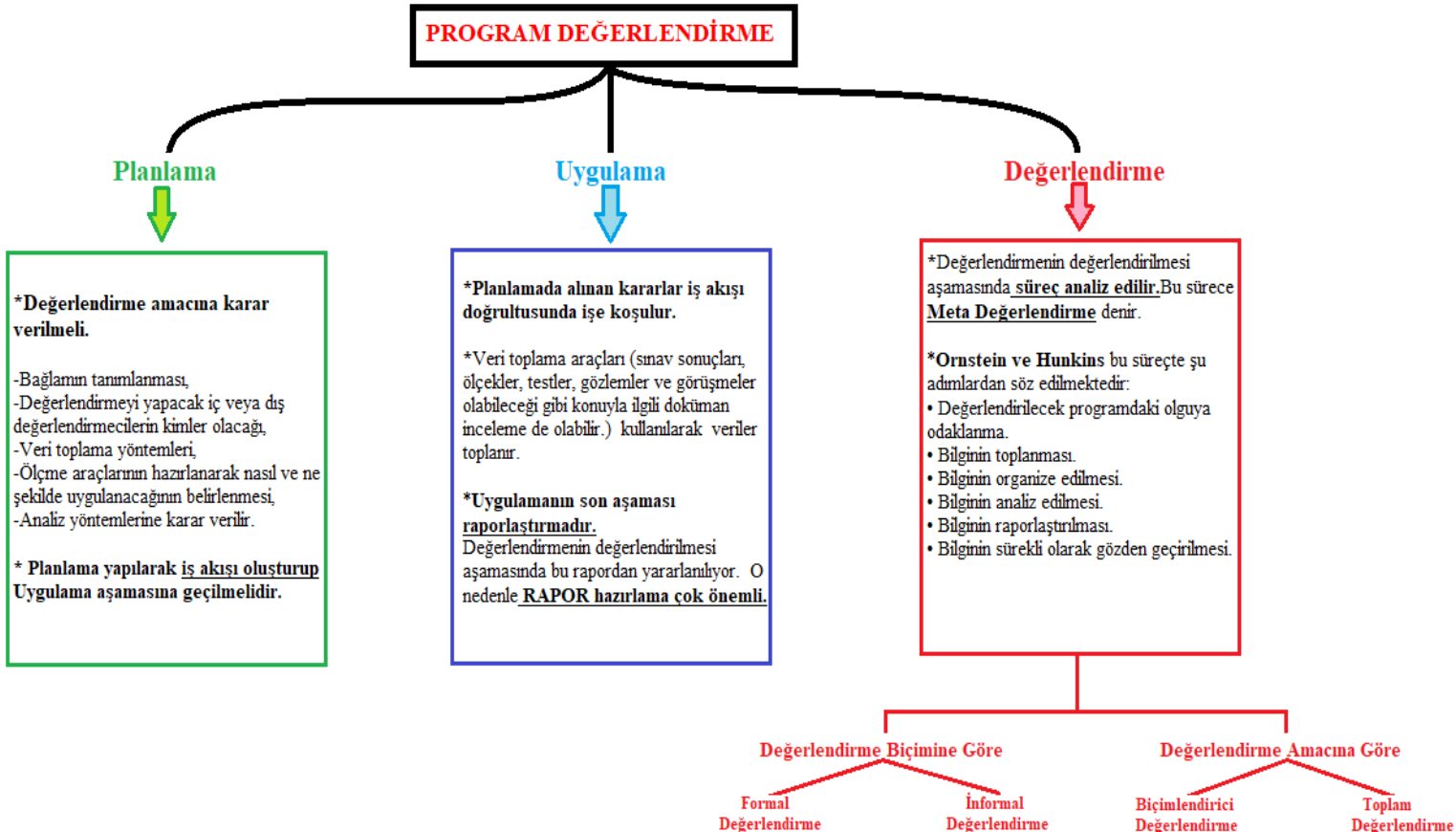
Ornstein ve Hunkins, bir konu hakkında karar vermek için bilgi toplama süreci,

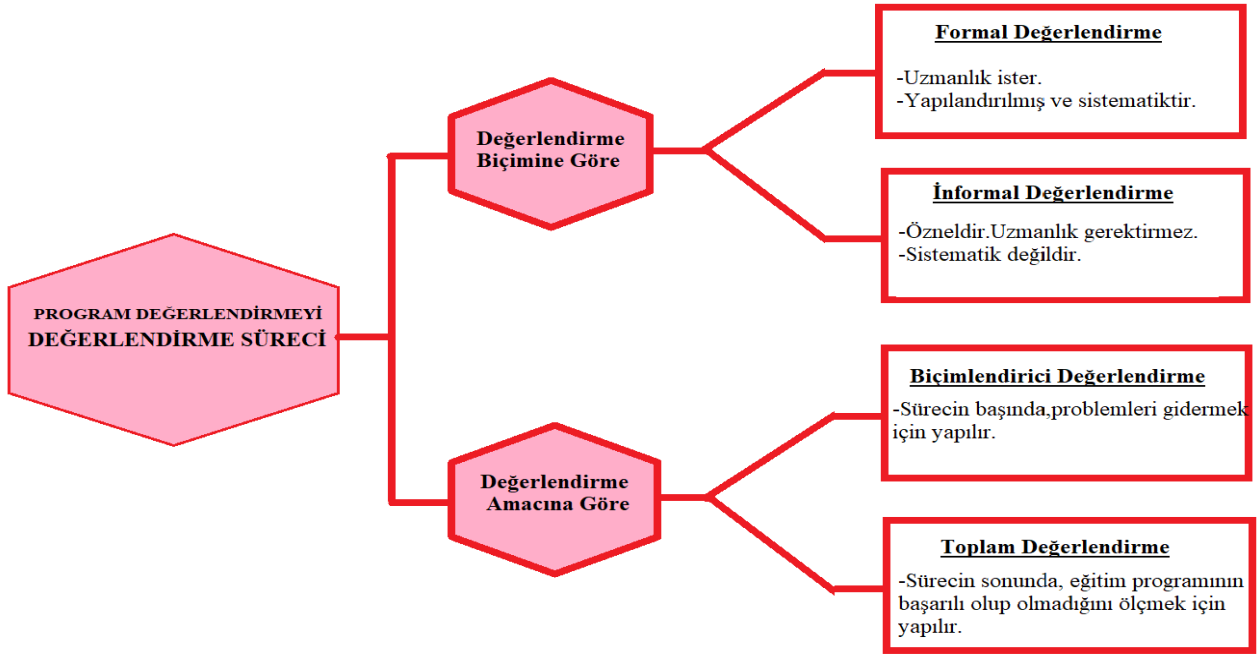
Oliva, bilimsel temelleri olan bilgi toplama sürecidir ve bu sürecin başarısında soru sormak, doğru soru sormak ve doğru soruları doğru insanlara sorma,

Melrose, bir programın değeri ya da yararlılığını ya da bireye, gruba, hizmet sunulan kuruma ya da topluluğa uygunluğunu belirleme süreci olarak ele almaktadırlar.

Programların değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken kavramlardan biri de bağlamdır. **Bağlam**; bir olay veya durumun sosyal, kültürel, coğrafi, ekonomik, siyasal, yasal, tarihsel, psikolojik ve felsefi ilişkiler örüntüsü olarak tanımlanabilir. Eğitim programlarının bağlamı, programın amaç- içerik- eğitim durumları- ölçme ve değerlendirme boyutlarının esas aldığı eğitim felsefesi, psikolojisi, sosyolojisi, öğrenme-öğretme kuramları kapsamında belirlenir.

Sonuç olarak bir programın değerlendirilmesi; durumu belirleme, gözden geçirme, karşılaştırma, gereksinimleri belirleme, amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını saptama gibi önemli işlevleri yerine getirmede kullanılacak bir araç olarak düşünülebilir.

KAVRAMLAR

Kavram, Nesnelere veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplanan genel tasarımdır. **Kavramlar:**

- **Öğrenilebilirlik:** Deneyimler sonucu doğuştan değil sonradan öğrenilir.
- **Kullanılabilirlik:** İsteğe bağlı, farklı çeşitte kullanım alanları vardır.
- **Açıklık:** Anlaşılabilir ve anlamları üzerinde ortak bir fikir birliği bulunmalıdır.
- **Genellik:** Hiyerarşik olarak genelden başlayarak daha özel hâle geçer.
- **Güçlülük:** Kavram diğer kavramların anlaşılmasına yardımcı oluyorsa güçlüdür.

Kavram öğrenmede bilgilerin yapılandırılması söz konusudur. Yaşam boyu devam eder. Kavramlar öğrenilme aşamasında diğer kavramlarla ilişkilendirilebilmelidir.

Geliştirme Süreçleri

Kavram geliştirme sürecinde aşağıdaki yaklaşımlar öne çıkmaktadır:

1. **Genelleme:** Nesnelere, olayların ya da olguların var olan özelliklerinden yola çıkarak bir genel ilkeye ulaşma sürecidir.
2. **Ayırım:** Benzemeyen özelliklerin vurgulanmasıdır.
3. **Tümevarım:** Genele ulaşma, çıkarım yapma sürecidir.
4. **Tanımlama:** Kavramların özelliklerini açıklamadır.
5. **Tümdengelim:** Örneklerden yola çıkarak genel hâlin açıklanma sürecidir.

-Kavram Öğrenmede Öğrenme Kuram ve Yaklaşımları-

Jean Piaget (Bilişsel yaklaşım), öğrenmeyi şemalar ile ifade eden; özümseme, uyumsama ve dengesizlik süreçlerini ifade etmiştir. Bu süreçlerde gelen bilgiler, var olan mevcut yapıya entegre edilir ya da var olan bilişsel yapı yeni bilgilerle değişime uğrar. Gelen bilgi mevcut yapıda bir bilişsel çatışmaya neden olursa bu dengesizlik belirli bir süre devam ettikten sonra son bulur.

Bruner (Yapılandırmacı yaklaşım), öğrenme bir bilgi yığını şeklinde değil, bir örüntüdür. Bilginin temel yapı taşları inşa edilmektedir. Bireyin buluş yoluyla örnekler üzerinden bir bütüne vardığını (tümevarım) söyler. **Misket elma, golden elma, Amasya elması → ELMA**

David Ausubel (Sunuş yoluyla öğrenme), Bruner'in tam tersine, bireyin sunuş yoluyla örnekler üzerinden tümdengelim olarak özel kavramlara doğru öğrendiğini belirtir.

Fasulye → Ayşe kadın fasulye, balkız fasulye gibi.

Öğrencilerin geçmiş yaşantılarında gazete, TV gibi gerek yazılı gerekse görsel medyadan, diğer derslerden, çevresindeki aile veya arkadaşlarından öğrenmiş oldukları bilgiler çoğu kez bilimsel doğru olan bilgi ile ters düşmektedir. Bu bilgilere **kavram yanlışları** denir.

Kavram yanlışlarını basit hatalardan ayıran temel özellik, kavram yanlışlarının uzunca bir sürede bireyin zihninde oluşması ve çoğu kez de buna bağlı olarak bu bilgilerin değiştirilmesinin zor olmasıdır. Basit bir hatayı kabullenmek ve bundan geri dönmek daha kolay olurken kavram yanlışlarının değişimine öğrenciler direnç göstermektedir.

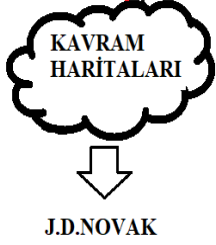
Kavram öğretiminde ve kavram yanlışları tespitinde kullanılacak araçlar şu şekilde olabilir:

1. Kavram haritaları
2. Zihin haritaları
3. Kavram karikatürleri
4. Metaforlar ve analogiler

5. İki / üç aşamalı testler

Mustafa Uçan

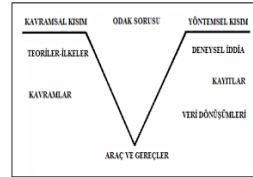
KAVRAM YANILGILARI TESPİTİNDE KULLANILABİLECEK ARAÇLAR

Kavram haritaları hazırlanırken dikkat edilecek bazı hususlar:

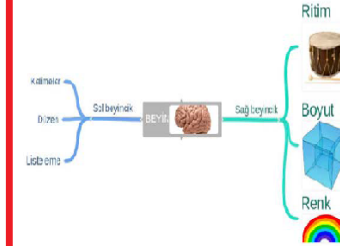
- * Tek bir akış diyagramı şeklinde hazırlanmamalıdır.
- * Özel isimler kavram değildir, yazılmaz.
- * Her kavram bir defa kullanılmalıdır.
- * Belli bir grup kavramlar renklendirilebilir. Ayırt edilebilirlik sağlar.
- * İyi bir kavram haritasında sadece iki kavram arasında tek bir bağlantı yerine çapraz bağlantılar da olmalıdır.
- * Kavramlar arasındaki ilişkileri gösteren ifadeler bulunmalıdır.
- * Kavramları bağlayan çizgiler, okunacak ilk kavramdan diğerine doğru okla işaretlenmelidir.

- * Başlangıçtaki amacı özellikle fen bilimi alanında laboratuvar araştırmalarının daha etkili olması içindir.
- * Hazırlanan raporlar da öğrencilerin teorik bilgiler ile uygulamalar arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olmaktadır.

- * İlk olarak not alma tekniği olarak ortaya çıkmıştır.
- * Olayların, fikirlerin sistematik bir şekilde görselleştirilmesidir.

Kavram haritasıyla gibidir. Ancak bu haritalarda RESİMLER KULLANILIR.

Bir kavram karikatürü hazırlarken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- ✓ Günlük hayattan bilimsel bir olayı konu alır.
- ✓ İnsan ya da hayvan karikatürü şeklinde karakterler gösterilir ve isimlendirilmelidir.
- ✓ Karakterler olayı tartışır veya diyalog halinde olur.
- ✓ Karakterlerin fikirleri konuşma baloncuklarında ayrı ayrı, sırasıyla verilmelidir.
- ✓ Karakterlerin görtüşleri kısa, öz ve anlaşılır ifade edilmelidir.
- ✓ Öğretim kademesi ile ilgili yaygın kavram yanlışlarını içeren konuşma diyaloglarını içermelidir.
- ✓ Tüm alternatif fikirler akla uygun ve eşit statüde olmalıdır.
- ✓ Öneri: Konuşma balonlarına bir tane boş konuşma balonu ilave edilebilir.

AKRAN ÖĞRETİMİ

Öğrencilerin aktif olarak öğrenme sürecine katılımını sağlayan akran öğretimi, her branşta uygulanabilir bir yöntemdir. Öğrenciyi merkeze alan, onun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, bir eğitmenin rehberliğinin yanı sıra kendi yaş grubundan, birbirilerini çok daha iyi anlayan “akran”larının desteğinde olan bir süreçtir. Öğrencilerin kültürel ve sosyoekonomik statülerini önemsemeden başarılarını arttırmada etkili bir yaklaşımdır.

Akranlar arasındaki öğrenme sürecindeki öğrenen-öğreten rol değişimi, öğrenme sürecini destekleyici niteliktedir. Akran öğretimi yönteminin; kavramsal öğrenme, problem çözümünü artırma, öğrenme zorluklarını giderme, iletişim, öz güven üzerine olumlu etkileri mevcuttur.

A. Akran Öğretiminin Adımları

Akran öğretimi basamak basamak ilerleyen bir döngü içerisinde gerçekleştirilebilir:

Akran öğretiminde öğrencilerden cevaplar alınırken (**Geri Bildirim Yöntemleri**) şu yöntemleri kullanabiliriz:

- 1. El kaldırma:** En kolay ve kısa sürede bir şekilde öğrenci yanıtlarını alıp değerlendirme yapılabilecek yöntemdir. İşaret dili alfabesi unsurları kullanılabilir. **A diyenler el kaldırsın, hatta B diyenler alkışlasın gibi eğlenceli şekle dönüştürülebilir.**
- 2. Flaş kartlar:** Öğrencilere farklı renk ve formlarda A, B, C gibi kartlar önceden dağıtılarak yapılabilir. Öğrenci tercihini kartları göstererek verir. Kartları sayarak hızlıca %30-%70 ve üstü doğru cevap oranını gözlemleyebiliriz.
- 3. Tarama formları:** Büyük gruplarda tercih edilebilir.
- 4. Clickers:** Teknolojik bir uygulamadır. Bunun için ayrıca bir uygulama aparatı gerekir. Derste tahta veya herhangi bir perdeye doğrudan cevap oranları yansıtılabilir. Kumanda ile projeksiyondaki doğru cevapları seçme teknolojisi.
- 5. Çevrim içi yanıt sistemleri:** Günümüz web 2.0 araçları yardımıyla rahat bir şekilde kullanılabilir.

B. Akran Öğretimi Yönteminin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi

Akran öğretimi uygulamaları gerek eğitmenlerin gerekse de öğrenenlerin süreç içerisinde yoğun bir şekilde etkileşimde oldukları bir yaklaşımdır. Karşılıklı eş güdüm önemlidir. Öncelikle bireylerin kendilerini değerlendirmesi (öz değerlendirme) sonrasında akran ve grup değerlendirmelerini yapmaları istenebilir (akran değerlendirme, grup değerlendirme). Süreçte kullanılacak gösteriler, öğrenmeye entegre edilecek projeler ve takım temelli öğrenme yaklaşımları gibi yöntemlerin kullanılmasıyla öğrenmedeki toplam etki artırılacaktır.

Mustafa Uçan

OKUL DIŞI ÖĞRENME

Okul dışı öğrenme, okul süresi boyunca öğretim programına bağlı olarak okul yapısı dıŐındaki alanlarda ve kurumlarda gerçekleŐen öğrenmedir. Başka bir ifadeyle informal ortamlarda formal öğrenme faaliyetlerinin yürütülmesidir. Öğretimin her kademesinde beklenen, sınıf içi ve okul dışı öğrenme ortamlarının bir arada kullanılması ve bu sayede öğrenmenin zenginleŐtirilmesidir.

Formal Öğrenme	Non-Formal Öğrenme	İnformal Öğrenme
Genellikle okulda	Okul dışı kurumlarda	Her yerde
Motivasyon genel anlamda daha dıŐsal	Motivasyon dıŐsal olabilir ama genel anlamda içsel	Temelde içsel motivasyon
YapılandırılmıŐ	YapılandırılmıŐ	YapılandırılmamıŐ
Zorunlu	Genellikle gönüllü	Gönüllü
Öğretmen liderliğinde	Rehber ya da öğretmen liderliğinde	Genellikle öğrenenin öncülüğüyle
Öğrenme değerlendirilir	Öğrenme genellikle değerlendirilmez	Öğrenme değerlendirilmez
ArdıŐık	Genellikle ardıŐık değil	ArdıŐık değil
Genellikle önceden planlanmış	Genellikle önceden planlanmış	Kendiliğinden

Okul dışı öğrenme etkinlikleri hazırlanırken içerik-yöntem-ortam iliŐkisine dikkat etmek gerekir.

Ne öğreteceğiz? Konumuz ve kazanımlarımız ne?
Öğretim programında kazanımımız ne zaman işlenecekse okul dışı öğrenme de o zaman yapılır.

İçerik(konuyu) nasıl öğreteceğiz?
Konuyu anlatırken hangi yöntem ve teknikleri kullanacağım, hangi etkinlikleri yapacağım hususudur.

Kazanımlarımı nerede vereceğim?
Sınıf dışı ortamlar (okul bahçesi,müze,bilim merkezleri,nehir kenarı,park vs.) okul dışı ortamlardır. Her içeriğin her ortamda verilmesi ve öğrenilmesi kolay değildir. Okul dışı bu ortamlar imkan ve öğrenci ilgisini çekici olup öğrenmeyi kolaylaŐtırabilir.

NOT: Tüm öğeler birbiriyle alakalıdır. arklardan biri bozulursa diğerleri işlev göremez.

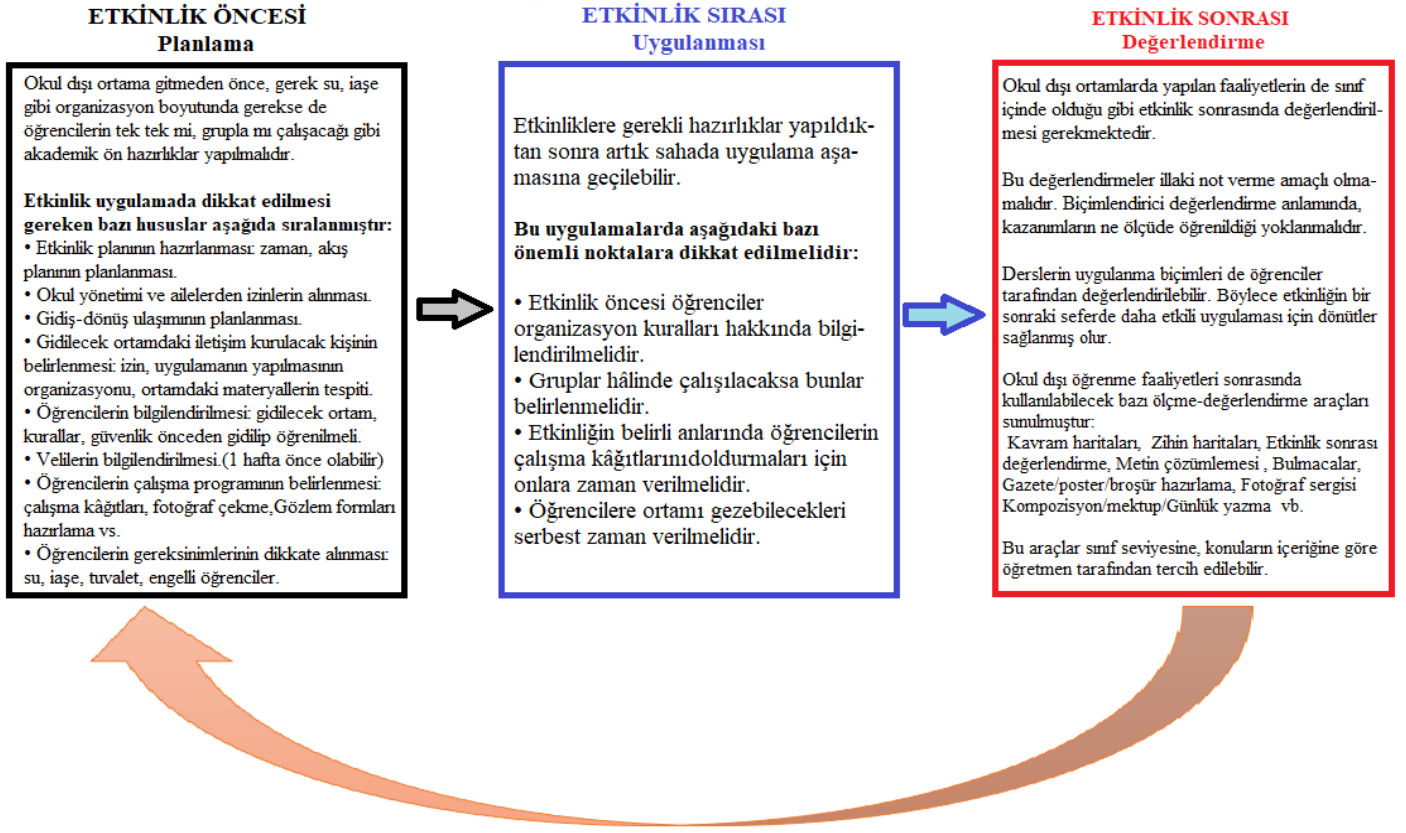
Okul dışı öğrenme ortamları yaparak-yaşayarak öğrenmede önemli bir rol oynamaktadır. Sınıf ortamına getiremeyeceğimiz öğretim materyallerini yerinde görme, deneme fırsatı yakalanmıŐ olur. Aynı zamanda disiplinler arası bir yaklaşım, okul dışı öğrenmenin önemli bir özelliğidir. Bu tür ortamlarda sadece bir konu değil bununla ilişkili diğer dersler de dikkate alınıp birlikte etkinlikler düzenlenmesi tavsiye edilir. **Örneğin bir tarih dersi planlamasında aynı zamanda matematik veya müzik dersi de ele alınabilir.** Bu sayede hem öğrencilerin olayları bir bütün içerisinde görmesi sağlanır hem de etkinliklerin yürütülmesi bağlamında zaman ve emekten tasarruf edilir.

Mustafa Uçan

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI

Okul dışı öğrenme sürecini nasıl organize etmeliyiz?

Okul dışı öğrenme faaliyetleri, etkinlik öncesi ve sonrası aşamaları da düşünülerek hazırlanması gereken profesyonel bir süreçtir.

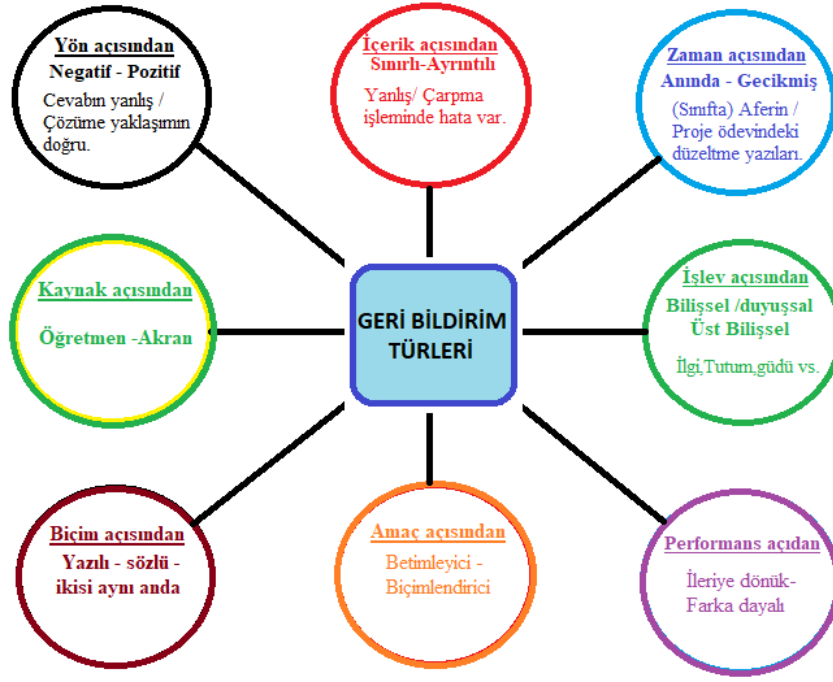

EĞİTİMDE ETKİLİ GERİ BİLDİRİM

Öğrenme sürecinin belirleyici unsurları:

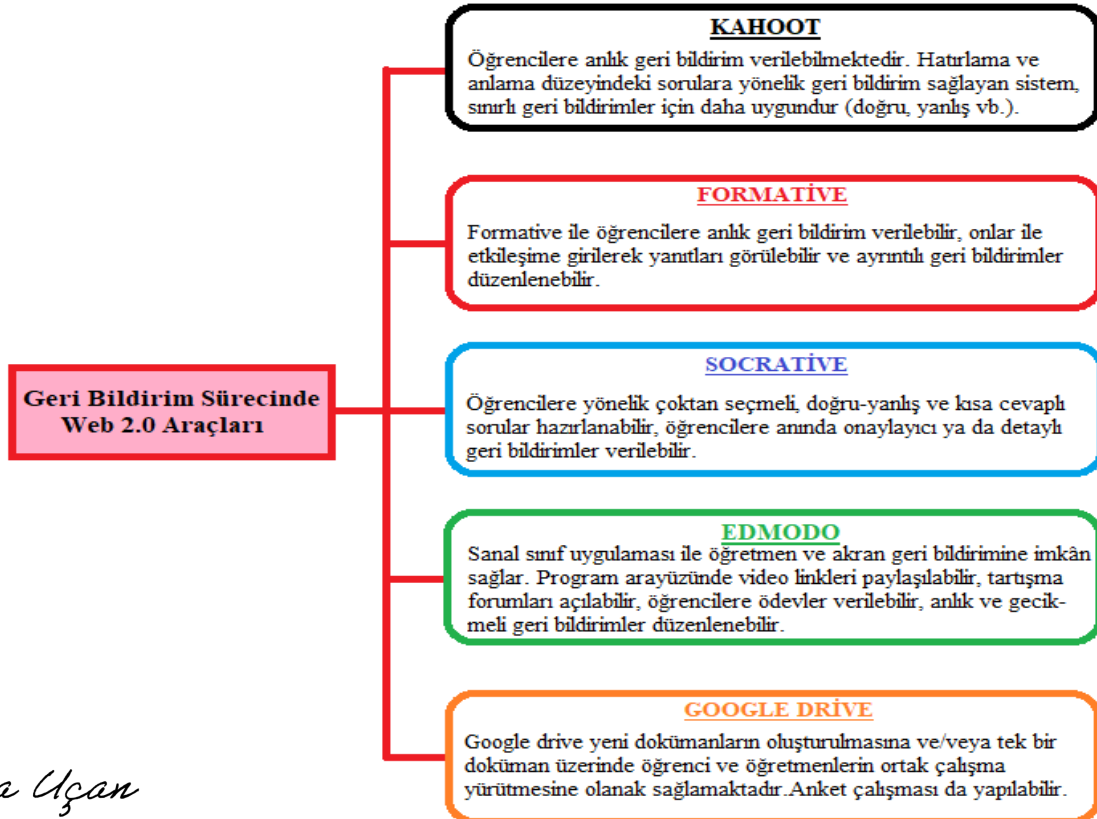
- ❖ Hiçbir şey istek olmadan gerçekteşmez.
- ❖ Çocuklar korku ve baskıyla değil kendi çabalarıyla daha etkili öğrenirler.
- ❖ Öğrenmenin en önemli itici gücü meraktır. Merakın azalması ile birlikte öğrenme çabası da azalır.
- ❖ Öğretim, öğrencilerin bireysel öğrenme özellikleri doğrultusunda farklılaştırılmalı ve zenginleŐtirilmelidir.
- ❖ Öğretmenlerinin en önemli görevi, çocuklara öğrenmeyi sevdirmek, onların öğrenme çabalarını desteklemek ve öğrenme kararlılıklarını sürdürmelerine yardımcı olmaktır.
- ❖ En geniş tabanlı öğrenmeler, yaparak ve yaşayarak ulaŐılan öğrenmelerdir.
- ❖ Öğretmenler, demokratik bir sınıf ortamında öğrencileri pasif alıcı olmaktan kurtaran yöntemlere öncelik vermelidirler.
- ❖ Çocukların öz güveni desteklenmelidir. Öz güven okul ekosistemindeki tüm paydaŐların o bireye dair izlenimlerinin bir toplamıdır.
- ❖ Öğrenme bireyin kendi zihin şemalarını oluŐturması, mevcut şemalarını güncellemesi, dış uyarıcılardan gelen bilgiyi anlamlandırması ile gerçekteşir.
- ❖ Hatalar öğrenme sürecinin önemli deneyimleridir.
- ❖ Geri bildirimlerin öğrenme sürecinde bireyin bilişsel ve duyuşsal özellikleri üzerinde olumlu etkileri vardır.
- ❖ Geri bildirim kapsamında öğrencinin öğrenme süreçlerine aktif olarak katılımının teşvik edilmesinin yanı sıra katılımın niteliği de değerlendirilmelidir.

Mustafa UÇan

Özetlenecek olursa geri bildirimler:

- Ayrıntılı olarak sunulmalıdır.
- Kişiyeye değil, ürüne yönelik olmalıdır.
- Açık ve anlaşılır olmalıdır.
- Süreç odaklı ve biçimlendirici olmalıdır.
- Bilişsel, üst bilişsel ve duyuşsal özellikleri içermelidir.
- İlerlemeyi ve farkı göstermelidir.
- Sözlü ve yazılı olmalıdır.
- Pozitif unsurları içermelidir.
- Pozitif jest ve mimikler geri bildirimle eşlik etmelidir.
- Doğrudan yanıtı değil, düşündürmeye yönelmelidir.
- Sadece eksikliklere ve yanlışlara yönelmemelidir, aynı zamanda düzeltme de içermelidir.
- Yapılan çalışmalarla ilgili geri bildirimler kesin verilmelidir; yoksa öğrencide '**Öğretmen zaten bakıyor.**' anlayışı oluşur.

ÖĞRENME – REFLEKS-İÇGÜDÜ-DAVRANIŞ

Öğrenme: Bireyin davranışında ya da bireyin bir davranışı gösterme yeterliliğinde yaşantısı yoluyla meydana gelen kalıcı izli değişimdir.

Öğrenme İçin Temel İlkeler

1. Öğrenme hedefe yöneliktir.
2. Öğrenme ön bilgi ile yeni bilgi arasında bağ kurmaktır.
3. Öğrenme bilginin örgütlenmesidir.
4. Öğrenme doğrusal olmayan fazlar hâlinde gerçekleşir.
5. Öğrenme gelişimden etkilenir.
6. Öğrenme stratejiktir.

Refleks: Refleks, bireyin doğuştan getirmiş olduğu bir uyarıcıya karşı belli ve basit bir davranış gösterme eğilimi olarak tanımlanır. Refleksler bilinçli tepkiler değildir ve hayati öneme sahiptir. Reflekslerin işlevi organizmayı istemli eylemlere hazırlamaktır ve bu işlev yaşam boyu sürer. Refleksler içgüdüye göre daha basit bir yapıya sahiptir. Refleksler ertelenebilir ancak engellenemez. İçgüdü ise ertelenemez.

Refleksin özellikleri incelendiğinde;

1. Doğuştan getirilmiştir.
2. Belli bir uyarıcısı vardır.
3. Belli bir davranıştır.
4. Basit bir davranıştır.
5. Organizmanın biyolojik donanımında yer alır.

İçgüdü: İçgüdü; doğuştan getirilen, türe özgü karmaşık ve öğrenilmemiş olan, kişiliğin gelişiminde rol oynayan temel psikolojik bir güçtür. Gündelik yaşamda içgüdü bireyin içinden geldiği gibi davrandığında ortaya koyduğu ve bilinçli olarak yapmadığı davranışlardır. İnsanlarda içgüdü yoktur yalnız içgüdüye uygun şekilde gösterilen davranışlar vardır ve bunlara da “içgüdüsel davranışlar” denir. En bilenen örneği Annelik bir içgüdü değil, içgüdüsel davranıştır.

Tanım incelendiğinde bir davranışın içgüdü sayılabilmesi için;

1. Doğuştan gelmesi,
2. Bir türün tüm üyelerinde bulunması,
3. Başka türlerde aynı biçimde bulunmaması,
4. Karmaşık bir davranış örüntüsü olması,
5. Belli bir biyolojik gereksinim ile ortaya çıkmamış olması gerekmektedir.

Davranış: Davranışçı kuramlar temelinde organizmanın gözlenebilen her türlü etkinliğidir. **Bilişsel kuramcılara göre ise** organizmanın gözlenebilen ya da gözlenemeyen açık ya da örtük etkinliklerinin tümünü kapsayan bir süreçtir. **Öğrenme tanımında yer alan davranış ifadesi,** organizmanın gözlenebilen tepkilerini; bir davranışı gösterme yeterlilikleri ise öğrenme stratejileri, düşünme biçimleri, tutumları, değerleri kapsar.

Öğrenilen bütün davranışlar performansla dökülemeyebilir. Ayrıca öğrenilen bir davranış sonradan ortadan kalkabilir yani sönebilir.

Mustafa Uçan

ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

DOĞRUDAN ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Öğrenenden Kaynaklı Faktörler

1. Türe özgü hazır oluş.
2. Olgunlaşma
*Yaş *Zeka
3. Genel uyarılmışlık hali / Kaygı
4. Eski yaşantıların aktarımı
*Olumlu aktarım
*Olumsuz aktarım
5. Güdü
6. Dikkat

Öğrenme Yönteminden Kaynaklı Faktörler

- A. Öğrenmeye ayrılan zaman
- B. Öğrenilen konunun yapısı
- C. Öğrencinin aktif katılımı
- D. Geri Bildirim

Öğrenme Malzemesinden Kaynaklı Faktörler

- #Algısal ayırt edilebilirlik
- #Anlamsal Çağrışım
- #Kavramsal Gruplama

DOLAYLI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Öğretmen

Bilgisi, becerisi, iletişim yeteneği, deneyimi, psikolojisi vb. özellikleri öğrenmeyi etkiler.

Öğretme Ortamı

Fiziksel Ortam

Sınıfın ısısı, temizliği, havası, ışık vb. etkenler.

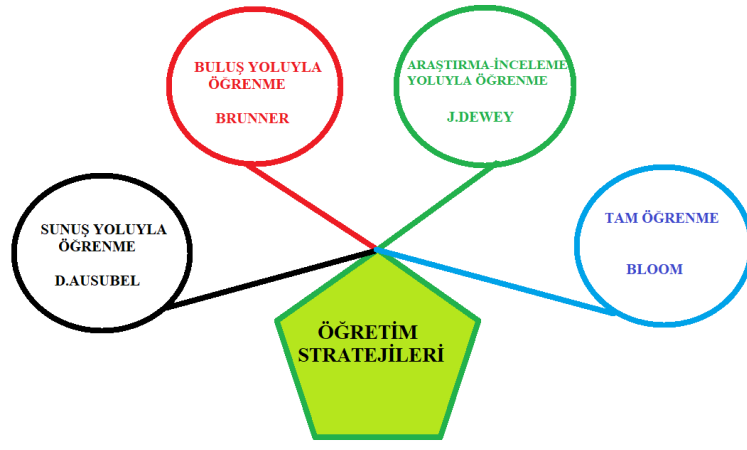
Psikolojik Ortam

Okul, veli, öğretmen ve öğrenci ilişkisi.

- Türe Özgü Hazır Oluş:** Organizmanın bir davranışı gösterebilmesi için biyolojik donanımının yani genetik donanımının uygun olması, türün tüm üyelerinin otomatik olarak göstermesidir. İnsanlara kuşlar gibi uçmayı öğretemeyiz.
- Olgunlaşma:** Vücut organlarının kendinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilecek düzeye gelmesidir. Olgunlaşma, öğrenmeyle kazanılacak davranışların ön koşuludur. Olgunlaşma aynı zamanda yaş ve zekâ ile ilişkilidir.
*Yaş: Yaşla birlikte öğrenme düzeyinde farklılıklar ortaya çıkar. İyi bir öğrenmenin olabilmesi için organizmanın davranışı öğrenebileceği yaşa gelmesi gerekir.
*Zekâ: Zekâ, öğrenme kapasitesini, bireyin kazanabileceği toplam bilgileri ve yeni durumlara ve genel olarak çevreye başarılı bir şekilde uyum yapabilme yeteneğini anlatmaktadır. zekâ potansiyelleri daha üstte olanların daha iyi uyum sağlayabilecekleri böylece daha iyi ve hızlı öğrenecekleri söylenebilir.
- Genel Uyarılmışlık Hâli:** Bireyin dışarıdan gelen uyarıcıları alma derecesidir. Bireyin dışarıdan çok az uyarıcı alması ve uyarıcılara kapalı olması (ör.: uyku hâli) uyarılmışlık düzeyinin düşük, çok fazla uyarıcı alması (ör.: panik hâli) uyarılmışlık düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelir. Her iki durum da öğrenmeyi zorlaştırır. İyi bir öğrenme için orta düzeyde bir uyarılmışlık hâli gerekmektedir.
Kayı: Kaygı, nedeni belli olmayan korku ya da sürekli kötü bir şey olacağına dair hissin baskın olduğu psikolojik durum olarak tanımlanır. Genel uyarılmışlık hâli için geçerli olan durum, kaygı için de geçerlidir. Orta düzeyde bir kaygı duymak öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.
- Eski Yaşantıların Aktarılması:** Her yeni öğrenme eski öğrenmenin üzerine kurulur. Yani birey öğrenmeyi kolaylaştıracak başka bilgilere sahip olduğunda öğrenme kolaylaşır. Bunun tersi de söz konusu olabilir, bu durumda bireyin önceki bilgileri yeni bilgiler öğrenmesini zorlaştırabilir. Buna öğrenmede “aktarım” veya “transferans” denir.
* **Olumlu Aktarma:** Bisiklet kullanmayı bilen birinin motosiklet kullanmayı kolay öğrenmesi, araba kullanmayı bilen bir bireyin yeni aldığı başka bir marka arabayı kullanabilmesi gibi.
* **Olumsuz Aktarma:** İki parmak daktilo kullanan bireyin 10 parmak daktilo kullanırken zorlanması, Q klavye kullanan bireyin F klavyeyi öğrenmede zorlanması gibi. Unutma neredeyse oraya ket vurma deriz.
- Güdü (Motivasyon):** İstekleri, arzuları, gereksinimleri, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir ifadedir. Güdüler, organizmayı uyarır ve harekete geçirirken organizmayı belirli bir amaca doğru yönlendirir.
- Dikkat:** Dikkat, kişinin amaçlarına ulaşabilmesi ve bilişsel süreçleri harekete geçirip sürdürmesi için harcadığı sınırlı insan kaynağıdır. Aynı zamanda dikkat, bilincin belli bir noktada toplanması hâlidir. Bu nedenle öğrenme için gerekli bir ön koşuldur.

-
- A. Öğrenmeye Ayrılan Zaman:** Öğrencilerin öğrenme için ayırdıkları zaman, bireysel farklılık gösteren ve öğrenmeyi etkileyen önemli bir faktördür. Öğrenciler “aralıklı çalışma” ya da “toplu çalışma” stratejilerini kullanırlar. Aralıklı çalışma bilgilerin daha iyi pekiştirilmesi açısından daha faydalıdır. Toplu çalışmada ise kısa zamanda çok konu çalışılarak yüksek not alınabilir; fakat öğrenilenler kısa sürede unutulur.
- B. Öğrenilen Konunun Yapısı:** Her öğrenme malzemesinin (konu, ders, kitap vb.) kendine özgü bir yapısı vardır. Öğrenme malzemesinin yapısına göre “parçalara bölerek çalışma” ve “bütün hâlinde çalışma” olarak ikiye ayrılabilir. Burada da hangisinin daha faydalı olduğu konuya, derse veya kitaba göre değişmektedir.
- C. Öğrencinin Aktif Katılımı:** Burada öğrencinin öğrenme malzemesi karşısındaki duruşundan, öğrenme malzemesi ile ne kadar haşır neşir olduğundan söz edilmektedir. Öğrencinin bir öğrenme durumunda “pasif” olmasından “aktif” olmasına doğru giden süreç dinleme-okuma-yazma-anlatma şeklinde oluşmaktadır. Dinleme durumunda öğrenci pasif durumdadır. Anlatmaya geldiğinde ise aktiftir. Bir öğrencinin “dinleme” yönteminden “anlatma” yöntemine doğru gittikçe öğrenmesi artar.
- D. Geri Bildirim:** İyi bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencinin öğrenip öğrenmediği ya da ne kadar öğrendiği ile ilgili olarak bilgilendirilmesidir. Kısaca öğrenme sonucunun hemen bilinmesidir. Öğrenci eksiklerinin ve/veya hatalarının neler olduğu hakkında hemen dönüt alırsa genellikle çabuk öğrenir. Ne kadar gelişme gösterdiğini bilmeyen öğrenci ise yavaş öğrenir veya hiç öğrenemeyebilir.

-
- ❖ **Algısal Ayırt Edilebilirlik:** Genellikle etrafındaki malzemedan kolay ayırt edilebilenler çabuk öğrenilir. Örneğin herkesin siyah takım elbise giydiği bir davette bir kişinin beyaz takım elbise giymesi gibi. Burada önemli olan kavram, dikkattir. Ayırt edilebilirlik dikkati çeker ve bir şeye ne kadar çok dikkat ederseniz o şeyi öğrenmeniz o kadar kolay olur.
- ❖ **Anlamsal Çağırışım:** Öğrenilmesi istenen bir konu, bir kavram; bireyin önceki bilgi birikimleriyle ve/veya geçmiş yaşantılarıyla ne kadar ilişkili ise öğrenme o kadar kolay olmaktadır. Bir kelime söylendiğinde öğrencinin aklına, geçmiş öğrenmeleri ya da yaşantısıyla ilişkili diğer kelimeler gelebilmektedir. Anlamsal çağırışım olarak adlandırabileceğimiz bu bağlantılar arttıkça yani bir kavram diğer bir kavramı, o da başka bir kavramı çağırıştırdıkça öğrenme olasılığı da gittikçe artacaktır.
- ❖ **Kavramsal Gruplandırma:** Öğrenilmesi istenilen bir konunun kavramsal benzerliklere ve/veya farklılıklara göre yani özelliklerine göre gruplandırmak konunun öğrenilmesini kolaylaştıracaktır. Çünkü birbirine yakın veya benzer kavramları öğrenmek kolaydır. Ayrıca birbirine yakın veya benzer olan kavramları gruplar hâline getirmek öğrenilebilirliği de artıran bir durumdur. Bu nedenle kavramlar gruplandırıp basamaklar hâline getirilirse öğrenme kolay gerçekleşir. “*Gemi; su üstünde gidebilen, bir yerden bir yere insan, yük ve farklı şeyler taşıyabilen büyük bir taşıttır. Yolcu gemisi, servis gemisi, yük gemisi, savaş gemisi gibi türleri vardır.*”

1-SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM (AUSUBEL)

***Öğretmen merkezli** bir stratejidir. Öğretmen pasif değil; sadece bilgiyi vermek için hazırlıkta aktif öğretmendir. O nedenle öğretmen merkezli.Konu alanının kavram, ilke ve genellemeleri öğretmen tarafından sunulur ve anlaşılır. **Hatırlama düzeyi ve anlamlı öğrenmeler olur.**

***Tümdengelim** yöntemini temel alır. İçerik, öğretmen tarafından anlamlı bir yapı bütünlüğüne getirilerek genel bilgi verilerek özele doğru hiyerarşik bir sıra ile sunulur.

*Öğretmen dersin başında öğreteceği konunun ana temasını söyler ve konuyu öğrencilere basamak basamak anlatır. Eğer bilgiler iyi düzenlenmişse **az zamanda çok bilgi** kazandırılabilir.

***Kavramların ve soyut konuların** öğrenimini sağladığı için daha çok ilköğretim 5. sınıftan itibaren kullanılır.

*Konular işlenirken **ardışıklık, aşamalılık**, bilinenden bilinmeyene ilkelerine uygun hareket edilir. Bu nedenle yeni konuların önceki konularla ilişkilendirilmesi gerekir, bunun için de önceki öğrenilenlerin tam olarak öğrenilmesi gerekir.

*Önceki öğrenmelerle yeni öğrenmelerin ilişkilendirilmesi amacıyla **ön örgütleyici – organize ediciler** (kavram haritaları, grafik, şema) kullanılır.

Uygulama aşamaları:

- 1.Ön organize ediciler kullanılır. (Öğrenci öğrenmeye hazır hâle getirilir. Örneğin, Hazırlık Soruları))
- 2.Konu tümdengelim yöntemiyle sunulur (Kavram, ilke, bilgi birimi,tanımlar sunulur.).
- 3.Farklı örnekler sunulur ve kavramlar ile öğrencilerin bilişsel süreçleri aktif hâle getirilir (Öğretmen önce olumlu – sonra olumsuz örnekler sunar, öğrenci öğretmenin verdiği örnekleri açıklar ve ne anladıklarını sorup konuşur.Sonra öğrenciler kendi farklı örneklerini verirler.).
- 4.Sunulan bilgiler özetlenir.

Dikkat !!! Sunuş yolu öğrenmede öğretmen – öğrenci etkileşimi yoğundur çünkü bu stratejide anlatımın yanında soru – cevap, tartışma teknikleri de kullanılır. Öğrenci aktivitesi düşüktür.

Yararları:

Kısa sürede çok bilgi aktarılır. Zamanın kısıtlı olduğu durumlarda kullanılır. Kalabalık sınıflar için idealdir. Zor, soyut ve karmaşık konuların öğretiminde kullanılır. Öğrencilerin ön bilgileri yeterli olmadığı durumlarda etkili olur. Dersin girişinde, özetlenmesinde, tekrarında kullanılır.

Sınırlılıkları:

Sadece bilgi düzeyinde hedeflerin öğretiminde kullanılır. **Üst düzey hedeflerde kullanılmaz.** Öğrenci aktivitesi düşüktür. Ezber öğrenmeler gerçekleşebilir. Sıkıcı olabilir. Öğrencilerden dönüt almak zor olduğundan hataların düzeltilmesine imkân olmayabilir.

2-BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM – ÖRNEK KURAL (BRUNER)

***Öğrenci merkezlidir**, öğretmen yönlendiricidir. Öğrenci bilgiye kendisi ulaşmalı ve bilgiyi keşfetmelidir. Öğrenci-Öğrenci etkileşimi çok.

*Öğrenci örnekleri inceler, deney yapar; ilke, tanım ve genellemelere kendisi ulaşır.

***Tümevarım yöntemi kullanılır**. Tümevarım yöntemi, olay ve olgulardan hareket ederek sonuca ulaşma yoludur. **Sonuca öğrenci ulaşır; eğer yanlış varsa düzeltilir ki sonuç verilmez; doğrular pekiştirilir.**

*Öğrenciyi buluşa götürmede sorular ve örneklerden yararlanır. Öğretmen gerektiğinde ipucu ve dönütler verir.

*Öğretmen öğrencinin **merak duygusunu** uyandırmalı ve **öğrenme güdüsünü arttırıcı** olmalıdır.

***Öğretmenin görevi sunmak değil, daha çok öğrencilere bilgileri buldurmaktır. Öğretmen dersin başında çözümü ya da sonucu vermez. Çözüme ya da sonuca giden öğrencidir.** Öğretmenin dersin başında sonucu ya da çözümü söylemesi bu stratejinin etkisini ortadan kaldırır.

*Öğrencinin kavrama ulaşması için ön bilgilerinin olması gerekmektedir. O nedenle daha çok **kavrama düzeyindeki hedeflere uygundur.**

*Öğrencinin **sezgisel düşünmesini** gerektirir. **Bruner**, öğrencinin sezgisel düşünmesini beslemek için tam olmayan kanıtlarla tahminde bulunmasını ve daha sonra da bu tahminlerini sistemli araştırma yaparak test etmesini önermektedir.

Uygulama Aşamaları:

Öğretmen örnek ve ek örnek verir.
Öğrenci örnek ve ek örnek verir.

Öğretmen zıt örnekler verir.
Öğrenci zıt örnekler verir.

Öğretmen ve öğrenci ilkeler, tanımlar ve genellemeler yapar.

1. Öğretmenin örnekleri sunması
2. Öğrencilerin örnekleri açıklaması
3. Öğretmenin ek örnekler vermesi
4. Öğrencilerin ek örnekleri açıklaması
5. Öğretmenin örnekleri ve zıt örnekleri (örnek olmayan durumları) vermesi
6. Öğrencilerin bu zıt örneklerle karşılaştırma yapması
7. Öğretmenin öğrencilerin belirlediği ilkeleri ve özellikleri açıklaması, tamamlaması
8. Öğrencilerin ilke ve genellemelere ulaşması ve tanımlı yapması
9. Öğrencilerin ek örnekler vermesi

Yararları:

Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağladığından kalıcı öğrenmeyi sağlar. Üst düzey düşünme becerilerini geliştirir. Kavrama ve üstü hedef düzeyleri için uygundur.

Sınırlılıkları:

-Zaman alır. -Maliyeti yüksektir. -Ön bilgiler yoksa amacına ulaşmaz. -Karmaşık bazı konularda sonuca ulaşmayabilir. Olgü öğretiminde etkili değildir (olgü soyut konudur ve sunuş yolu etkili) İstanbul'un Fethi somut olay verilir ,ancak fetih olgusu soyuttur sunuş yoluyla anlatılır).

Mustafa Uçan

3-ARAŞTIRMA-İNCELEME YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ (J. DEWEY)

***Öğrenci merkezli** bir stratejidir. Problem çözmenin aynısı.

***Öğrenci etkinliklerine dayalı bir problem çözme sürecidir.** Öğretmenin görevi: Uygun araştırma problemlerini belirlemektir. Bu problemler;

- 1-Gerçek hayatta karşılaşılabilecek problemler olmalı,
- 2-Merak uyandırmalı,
- 3-Birden çok çözümü olmalıdır.

***Tümevarım ve tümdengelim** yöntemleri kullanılır.

*Buluş yoluyla öğretim stratejisinde olduğu gibi öğretmen bir yol gösterici, gerektiğinde yönlendirici bir rehber konumundadır. Bu strateji, öğrencinin problem çözme becerisini kullanarak bilimsel yöntem sürecini izlemesi gerekir.

*Bu stratejide **öğretimde amaç**, içeriğin aktarılması değil, öğrencilerin araştırma ve problem çözme yönteminin farkında olması ve onu gerektiğinde kullanmasıdır.

***Üst düzeyli zihinsel süreçlerin (uygulama, analiz, sentez)** geliştirilmesinde en etkili stratejilerden birisidir.

*Sınıf içerisinde değil aynı zamanda laboratuvar, atölye ve okul dışı doğal ortamlarda kullanılabilir.

Stratejinin Uygulanması:

- Problemi hissetme
- Problemi tanımlama (sınırlandırma):Mesela engelliler konusu. Ama hangi engelli? Hangi sorunu? Araştıracığın konuyu sınırlayıp net belirliyorsun.
- Problemle ilgili bilgilerin toplanması
- Problemle ilgili hipotezler kurma (denence, geçici çözüm yolu)
- Veri toplama (problemin çözümü için)
- Hipotezleri test etme (Doğru-yanlış)
- Problemin çözümü
- Sonucu raporlaştırma

Yararları: Öğrencilerin bilimsel, problem çözme, yaratıcı, eleştirel gibi üst düzey düşünme becerisini kazanmalarını sağlar, Üst düzey hedeflerde kullanılır. İletişim, sorumluk alma, kaynaklara ulaşma becerisi kazandırır.

Sınırlılıkları: Maliyeti yüksek, zaman alır, kalabalık sınıflarda uygulanması zor, ön koşul öğrenmeleri eksik olan öğrencilerde uygulanması zor, her yaş ve her hedef düzeyi için uygun değildir; öğretmen sınıf yönetiminde zorluk yaşayabilir.

Mustafa Uçan

4-TAM ÖĞRENME STRATEJİSİ (YAKLAŞIMI) (BLOOM)

*Bilgi birimleri **ünitelere ayrılmıştır** ve **bir ünite tam olarak öğrenilmeden diğerine geçilmez.**

*Tam öğrenme modeli, her okulda ve sınıfta hızlı öğrenen ve öğrenemeyen öğrencilerin bulunduğunu; her öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine göre öğretimin yapılmasını, her öğrenciye ihtiyacı olan **ek öğretim zamanı** ve **nitelikli öğretme hizmeti** (ipucu, katılım, pekiştirme, dönüt) sağlanırsa **her öğrencinin öğrenebileceğini** ve okulda tüm öğrencilerin başarılı olacağını savunur.
 “Öğrenemeyen öğrenci yoktur, öğretmeyen öğretmen vardır.”

*Okullar öğrencilerin değiştirilemez özelliklerini değil, değiştirilebilir özelliklerini geliştirerek öğrenmeyi sağlamalıdır. Kimi hızlı, kimi yavaş öğrenir; ama öğrenir.

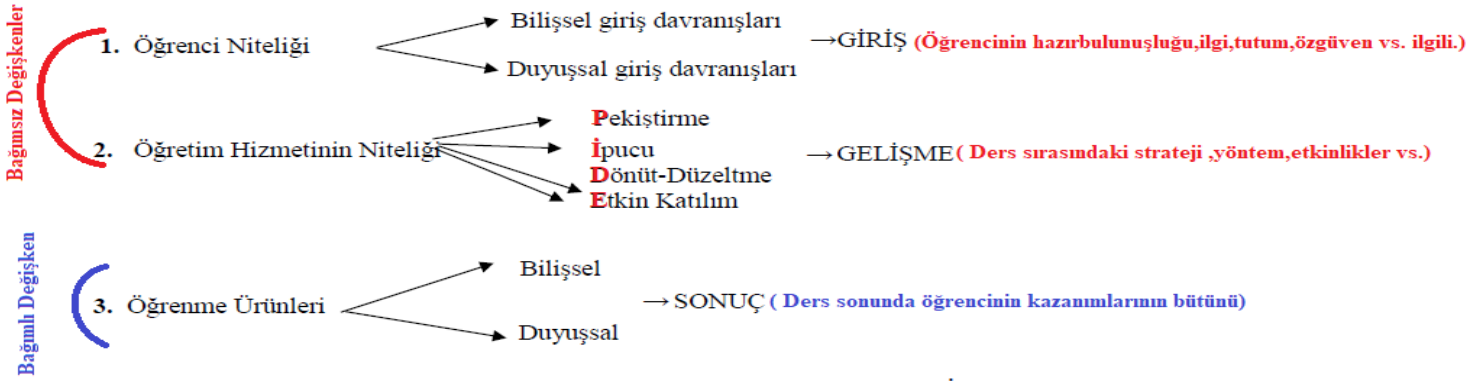
Değiştirilmez Özellikler: **zekâ, genel yetenek, öğrencilerin kişilik özellikleri, ailenin sosyoekonomik statüsü.**

Değiştirilen Özellikler: **ön öğrenmeler, derse karşı ilgi, tutum, başarı inancı, ipucu, pekiştirme, katılım, dönüt, araç gereç ve zaman** gibi.

* Her ünite sonunda **izleme testi (formatif)** uygulanır. Birkaç ünite geçince ara sıra yazılı gibi summatif değerlendirme de yapılabilir.

*Bloom eğitimdeki normal dağılım eğrisini reddeder, sola çarpık bir grafik oluşmasını kabul eder. %90'ın dışında kalan öğrencilerin de önemsenmesi gerektiğini, onların da tam öğrenmelerinin sağlanması gerektiğini savunur. Bu bağlamda öğretmene büyük görev düşmektedir (%95-100'ü amaçlar).

*Tam öğrenmenin 3 ögesi (değişkeni) vardır: **Öğrenci nitelikleri, öğretim hizmetinin niteliği, öğrenme ürünleri.** Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmetleri, öğrenme ürünlerini etkiler.

NOT: Bağımsız Değişkenlerin etkililik derecesi Bağımlı Değişkeni ETKİLER.
 Öğretmen olarak kaliteli **PİDE** yapmalıyız.

Bağımsız değişken etkileyen sebep, bağımlı değişken sonuçtur.

Tam Öğrenme Yaklaşımının Uygulama Basamakları:

Hazırlık ve Planlama

1. Öğrenme birimlerinin üniteler şeklinde belirlenmesi.
2. Ünitenin hedef-davranışlarının belirlenmesi, ulaşılabilecek hedef-davranış standardının belirlenmesi. (%70 en az)
3. Ön koşul öğrenme düzeyinin belirlenmesi, varsa ön koşul öğrenmelerdeki eksikliklerin giderilmesi.

Uygulama

4. Öğretim ünitesinin işlenmesine geçilmesi. (Etkinlikler düzenlenir.)

Değerlendirme

5. Ünite ya da konunun öğretimi bittikten sonra izlemeye dönük değerlendirmenin (ünite, izleme testi) yapılması (formatif değerlendirme).
- 6.a) İstenilen öğrenme standardına (%70) ulaşmayan öğrenciler için **tamamlayıcı ek öğretim etkinliklerinin yürütülmesi.**
 (Öğretmen veya özel öğretici tarafından, bire bir eğitim (özel ders), küçük gruplarla öğretim; okulda, evde ödevli ek öğretim, kaynak ve yardımcı kitaplarla öğretim, eğitsel oyunlarla öğretim, bilgisayarlı öğretim **tamamlayıcı ek öğretim etkinlikleridir.**)
 b) Öğrenme düzeyi iyi olan öğrenciler için zenginleştirilmiş öğretim etkinlikleri düzenleme.

7. Sınıftaki tüm öğrencilerin istenen öğrenme standardına ulaşmasından sonra bir sonraki üniteye geçilmesi.

8. Birkaç ünite işlendikten sonra summatif değerlendirme yapılması, öğrencilerin öğrenme düzeyinin belirlenmesi.

NOT: %70 öğrenme sağlandığında, %95+ seviyeye çıkarmak için hemen tamamlayıcı ek öğretime geçilmeli.

5. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME: (PIAGET, VYGOTSKY, DEWEY, GESTALT, BRUNER)

***Yapılandırmacılık, buluş yoluyla öğrenme yaklaşımının geliştirilmiş hâlidir. Aralarındaki fark,** buluş yolunda öğrenci öğretmen yönlendirmesiyle (ipuçları, soru-cevap) düşünerek ilke ve genellemelere (nesnel gerçeklere) ulaşır. Yapılandırmacılıkta ise öğrenci, öğretmen rehberliğinde deneyimler geçirir ve birincil bilgi kaynaklarıyla anlam (öznel gerçeklerini) üretir.

***Öğrenci aktiftir.** Anlam oluşturan öğretmen değil, öğrencidir.

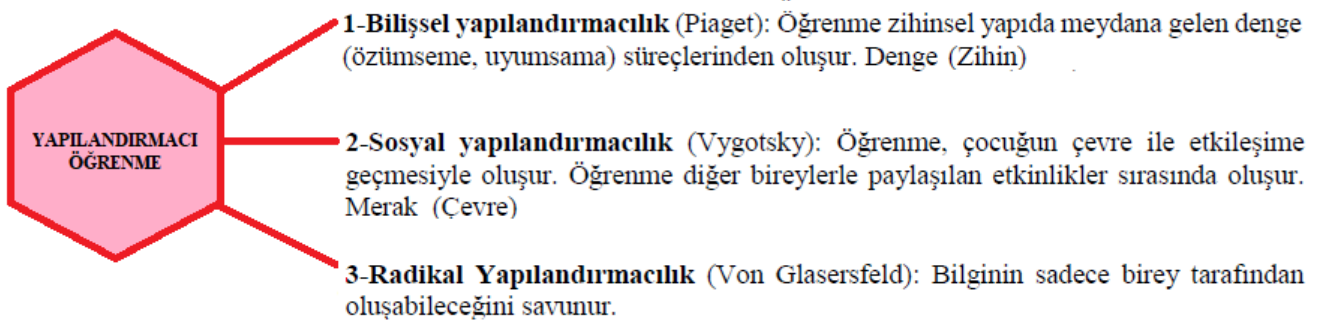
* Öğretmen bunun için açık uçlu sorular sorarak, açık uçlu tartışma ortamında öğrencilerin ön bilgilerinin farkında olmaları, çevre ile etkileşime geçmeleri, **üst düzey düşünme becerilerini** geliştirmelerini sağlar.

*Öğrenci çevreyle etkileşimi sonrasında öznel bilgiye kendisi ulaşır. Öğretmen kesinlikle bilgiyi vermez. **Bilgi aktarımı yoktur.**

*Konular bütün olarak ele alınır. **Kavramların kazandırılması amaçlanmaktadır.** Kavramlar **tematik öğrenme yaklaşımı** ile öğretilmektedir. Tematik öğrenme, disiplinler arası ilişki kurarak anlatma.

*Öğretmen öğrencileriyle birlikte araştırır ve öğrenir. Öğretme-öğrenme sürecinde etkin bir araştırmacıdır ve öğrenciyle birlikte öğrenir.

***Değerlendirme,** öğretim sonucuna değil de **sürecine dönük olarak yapılır (portfolyo).** Öğrencinin öğrenme sürecinde ortaya koyduğu her şey değerlendirilir.

6. PROJE TABANLI ÖĞRETİM YAKLAŞIMI (JOHN DEWEY, KILPATRICK VE BRUNER)

***Proje tabanlı öğretim yöntemi;** bilimsel düşünmenin adımlarını öğretmek, öğrencilerin ilgilendikleri bir konuda araştırma yapmalarını, sonuçlarını bir raporla düzenlemelerini ve sınıfta ya da yarışmada sunmalarını amaçlar.

*Gerçek yaşamda karşılaşılan sorunlar senaryo çerçevesinde öğrencilere verilir ve öğrencilerin bu sorunlara çözümler bulmaları sağlanır. Öğrenciler problemlerin çözümüne ilişkin **yeni, özgün, orijinal** ve **sentez** düzeyinde ürünler ortaya koyarlar. Öğrenci kendi artı ve eksilerinden sorumludur.

*Proje tasarısı, planlama, araştırma, değerlendirme faaliyetleri öğretmen ve öğrenci tarafından birlikte yapılır. Projeler birden çok çözüm yollarını içermelidir.

* Öğretme-öğrenme etkinlikleri ve değerlendirme, ürüne ve sürece yönelik olarak yapılır. Sergi, drama, gazete, pano vb. hazırlanarak ürünler sunulur (Bu anlamda proje yöntemi, **sergi tekniği** ile birlikte çalışır. Bilim şenlikleri, öğrenci sergileri proje yöntemi sonucu elde edilen ürünler ile gerçekleştirilir.)

Sınırlılıkları: Zaman. Sınırın iyi çizilmesi gerekir. Ona göre hedef belirlenir. Yoksa hedeften sapma meydana gelir. Her zaman orijinal ürün ortaya çıkmayabilir.

NOT: Proje tabanlı öğretim yöntemi sonucunda mutlaka bir iş, ürün, performans (proje) ortaya konmalıdır.

Mustafa Uçan

7. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMI (JOHN DEWEY)

*Bu yöntem çözülmesi gereken bir problemle başlar. Bu problemin gerçek hayatla ilgili olması, ilgi ve merak uyandırması ön koşuldur. Bu, öğrencinin gerçek hayattaki problemlerle daha önceden yüz yüze gelmesini sağlar.

*Problem çözme yöntemi, bilimsel araştırma sürecini temele almaktadır. Öğrencilerin problem çözme sürecinde alternatifler geliştirerek, bilimsel yöntemi ve problem çözme aşamalarını kullanarak öğrenmelerini sağlar.

***Asıl amaç** mevcut problemi çözmek değil, hayat boyu karşılaşılabilecek olan problemlere uygun çözüm stratejileri geliştirmektir. **Problem çözmeyi öğrenmek=Öğrenmeyi öğrenmektir.**

*Üst düzey ve karmaşık zihinsel beceriler geliştirilir. Düşünmenin en yüksek biçimidir. Asıl olan problemi çözmek değil hedefe ulaşmak olmalıdır.

*Kalabalık gruplara değil küçük gruplara uygulanmalıdır (2-6 kişilik).

Problem Çözme Yönteminde Kullanılan İşlem Basamakları:

1. Problemi hissetme
2. Problemi tanımlama
3. Problemle ilgili bilgilerin toplanması
4. Problemle ilgili hipotezler kurma
5. Veri toplama (problem çözümü için)
6. Hipotezleri test etme (Doğru-yanlış)
7. Problemin çözümü
8. Sonucu raporlaştırma.

8. BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME: (HEBB, CAİNE CAİNE)

*Bu yaklaşım gerçek problemlerin çözümüyle en iyi öğrenmenin olacağını ve öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılımının sağlanması gerektiğini savunur. Öğretmen ise rehber rolündedir.

*Yapısalcı yaklaşım gibi yaparak-yaşayarak öğrenmeyi savunur.

*Öğrenme **5 duyu organına hitap** etmelidir, temeli budur. Böylelikle öğrencinin dikkat ve güdülenmişlik düzeyi yüksek tutulur.

***Caine and Caine'ne göre** beynin her iki lobunun da kullanımı beynin kapasitesini iki kat değil, kat kat artırmaktadır. Hızlı ve etkili öğrenme için beynin her iki lobunun da koordineli şekilde kullanılması gerekir.

Beyin Temelli Öğrenmenin İlkeleri :

1-Beyin paralel bir işlemcidir. İnsan beyni aynı anda birçok işlemi yapabilir.

2-Öğrenme fizyolojik bir olaydır. Açlık, stres, uykusuzluk öğrenmeyi etkiler.

3-Beyin, parçaları ve bütünlüğü aynı anda algular. Hem tümevarım hem de tümdengelim düşünmeli.

4-Öğrenme bilinçli ve bilinçsiz süreçleri içerir. Farkına varmadan da öğrenilebilir.

5-En az iki farklı türde belleğimiz vardır. Uzamsal bellek ve ezberleyerek öğrenme. Uzamsal belleğe kaydedilenler unutulmaz.

6-Her beyin tekdir; kendine özgü düzenlenmiştir. Her bireyin öğrenme yolu farklıdır.

7-Anlamı araştırma doğuştandır. Anlama arayışı, merak ve keşfetme doğuştan gelen bir özelliktir.

8-Anlamı araştırma, örüntüleme yoluyla olur. Örüntü, anlamlı organizasyon ve bilgilerin sınıflandırılması anlamına gelir. Beyin karmaşık değil düzenli öğrenir.

9-Örüntü oluşturmada duygular önemlidir. Duygular ve biliş, birbirinden ayrılmaz ve birbirini etkiler. Olumlu duygusal atmosfer öğrenme üzerinde etkilidir.

10- Öğrenme teşvikle artar; tehditle azalır.

Mustafa Uçan

9. HARMANLANMIŞ ÖĞRENME: (SİNGH VE REED)

***Harmanlanmış öğrenme**, öğrenme sonunda üst amaçları gerçekleştirmek amacıyla birden fazla paylaşım yolu kullanan bir öğretim programı olarak tanımlanabilir. **Pandemideki eğitim (hem okulda yüz yüze hem zomdan)**

***Harmanlanmış öğrenme**; doğru becerilerin, doğru kişiye, doğru zamanda kazandırılması için doğru kişisel öğrenme şekliyle, doğru öğrenme teknolojilerinin eşleştirilmesiyle ve öğrenme amaçlarının uygulanmasıyla en yüksek başarıyı sağlamaya odaklanır.

Okulların seçebilecekleri birçok öğrenme yaklaşımları bulunmaktadır:

√ Öğretmen liderliğinde sınıflar ve öğretmen	√ Sanal sınıflar
√ Katılımlı laboratuvar çalışmaları ve çalıştaylar	√ Alan gezileri
√ Web seminerleri ve radyo veya TV yayını	√ Koçluk (coaching)
√ Web/bilgisayar destekli eğitim modülleri	√ Doküman ve web sayfaları
√ Değerlendirme/test ve anketler	√ Benzetişimler gibi birçok unsuru

öğrenci öğrenme adına harmanlayarak kullanılmalıdır.

10. YAŞAM BOYU ÖĞRENME: Örgün ve yaygın eğitim birleştirilir.

- Okul, öğrenmeyi sağlayan tek kurum olamayacağı gibi yaşam boyu gerekli tüm bilgi ve becerileri de kazandıramaz. Bu nedenle öğrenme yalnızca okulda gerçekleşmez, tüm yaşam süresince (ev, müze, kütüphane, etkinliklerde vb.) devam eder.
- Öğretmenlerin yanında anne-babalar, kardeşler, arkadaşlar vb. kişiler de öğrenmeyi etkiler.
- Temel ilkesi, **bilinçli** ve **amaçlı** olarak yaşam boyunca öğrenmeye devam etmektir.
- Temel amacı bireyin **öğrenmeyi öğrenmesini** sağlamaktır.
- Yaşam boyu öğrenme sadece yetişkinleri kapsamaz.
- Yaşam boyu öğrenme sadece meslek, beceri kazandırmaz. Bireysel, sosyal, mesleki vb. her alanı kapsar.
- Yaşam boyu öğrenme tesadüfi oluşmaz. Birey isteyerek, bilinçli, amaçlı öğrenir.
- Değişime uyum sağlayabilme, sürekli olarak kendini yenileyebilme, bilgiyi üretebilme, öğrenmeyi öğrenebilme, iş birliği ve paylaşımı amaçlar.

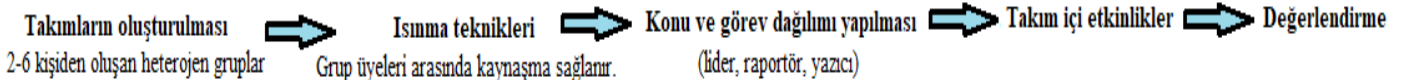
11. İŞBİRLİKLİ (KUBAŞIK) ÖĞRENME (J.DEWEY):

Geleneksel sınıflardaki öğrencilerin yarışına ve **rekabetine son vermeyi amaçlayan** ve başarıya birlikte ulaşmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. **Biz duygusu vardır.**

İş birliğine dayalı öğretim, öğrencilerin **ortak bir amaç** doğrultusunda küçük gruplar hâlinde **birbirinin öğrenmesine yardım** ederek çalışmalarına dayalı bir yaklaşımdır.

Öğretmen rehberdir, yönlendiricidir. Öğretmenlerin rolü; **2-6 kişiden oluşan heterojen grupların** oluşturulması, gruplarda iş birliği ve verimin artırılmasını sağlamak ve ürünlerin değerlendirilmesindeki tüm aşamaları planlamaktır.

Tüm üyeler grup içerisinde liderlik etkinliklerini yerine getirmek için sorumluluklarını paylaşırlar. Başarı ve başarısızlık grubundur. Grup değerlendirilir; ama sorumluluk hatırlatma anlamında bireyler de değerlendirilir. Değerlendirmeyi öğretmen ve öğrenci yapar.

İş Birliğine Dayalı Öğretimin Uygulanması Aşamaları

Mustafa Uçan

ÖĞRETİM İLKELERİ

- 1.Hedefe (Amaca) Uygunluk İlkesi:** Eğitim durumları işe koşulduğu hedefe hizmet edebilmeli, onlara ulaşılabilir olmalıdır. En önemli ve ilk bakmamız gereken ilkedir.
- 2.Öğrenciye Görelik İlkesi:** Çağdaş eğitim anlayışında eğitim-öğretim faaliyetlerinin öğrenciye yönelik olması gerekir. Öğretimde temel öge öğrencidir. Öğrencinin ilgi, gelişim özellikleri, **bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.** Çoklu Zeka yöntemi ve bireyselleştirilmiş öğretimi en çok savunan ilkedir.
- 3.Öğrenci Düzeyine Uygunluk İlkesi:** Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi dikkate alınmalıdır.
- 4.Hayatilik İlkesi (Yaşama Yakınlık, İşe vurukluk):** Eğitim-öğretimin en önemli amacı bireyi hayata hazırlamasıdır. Okul, hayatın bir parçası olmalıdır. Okulda öğrenilen bilgilerin hayatta işe yaraması, hayatı kolaylaştırması, konuların öğrenciler için anlamlı olması. **Hayatı sınıfa taşımaktır.**
- 5.Transfer İlkesi:** Öğrenci derste öğrendiğini farklı durumlara ve günlük hayata aktarabilmelidir. Sınıftakini hayata aktarmalıdır. **Sınıfta öğrendiğini hayata taşımaktır.**
- 6.Yaparak Yaşayarak Öğrenme (Uygulanabilirlik, Etkin Katılım, Aktivite):** Bu ilke öğretimde öğrencinin aktif olması, bizzat kendisinin etkin olması gerektiğini ifade eder. Öğrenci eğitim sürecine ne kadar fazla katılır, süreçte ne kadar etkin olursa o kadar başarılı olur. Yaparak ve yaşayarak öğrenme, eğitimde ezberciliği ortadan kaldırır; kalıcı ve etkili öğrenme sağlar.
- 7.Ekonomiklik İlkesi:** Öğretim hedeflerinin en kısa sürede, en az emek ve maliyetle en verimli şekilde verilmesidir. Bunun için öğretim süreci iyi **planlanmalı**(zamanı ekonomik kullanma), kullanılan araç gereç ve materyaller amaca uygun kullanılmalıdır.
- 8.Aktüalite (Güncellik) İlkesi:** Çocuğun hayatın gerçekleriyle karşı karşıya gelmelerini ve yakın çevre, ülke ve dünyada gelişen **son olaylara** karşı ilgi duymalarını sağlamak için ders konularıyla aktüel (güncel) olay ve sorunlar arasında ilişki kurulmalıdır.
- 9.Açıklık (Ayanilik) İlkesi:** Açıklık iki anlamda kullanılmaktadır. 1. Öğretmenin kullandığı dilin açık ve anlaşılır olmasıdır. 2. Öğrenmede birden çok duyu organına hitap edebilmektir. Öğrencinin dersi anlaması, öncelikle konuşulan dilin anlaşılır olmasına bağlıdır. Aynı zamanda öğrenmede ne kadar çok duyu organı işe koşulursa o kadar etkili ve tam öğrenme sağlanabilir.
- 10.Somuttan Soyuta İlkesi:** Bireyin zihinsel gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. Somut kavramlar soyut kavramlara göre daha anlaşılır kavramlardır. Bu yüzden önce somut kavramlar daha sonra soyut kavramlar öğretilmelidir. Özellikle ilköğretim birinci kademedeki uygulanır.
- 11.Bilinenden Bilinmeyene İlkesi:** Yeni öğretilecek bilginin, becerinin önceden öğrenilenden hareket ederek öğretilmesini öngörür. Böylece öğrenme kolaylaşmakta ve **yeni öğrenilecek bilgi önceki bilgilerle ilişkilendirilerek anlamlı hâle getirilmektedir.** Öğretmen derse bir önceki derste işlediği konularla ilgili soru sorarak ya da o konuyu tekrar ederek başlarsa bu ilkeyle hareket etmiştir.
- 12.Yakından Uzağa İlkesi:** Bu ilkede öğrenmeye yakın çevreden başlanır. Konularla ilgili örnekler yakın çevreden verilir. Çünkü çocuk yakın çevreyle daha ilgilidir. Daha sonra uzak örneklere doğru hareket edilir. Zamansal ve mekânsal olarak yakın çevreden uzak çevreye doğru giden bir yol izlenmektedir.
- 13.Basitten Karmaşığa İlkesi:** Öğretmen tarafından konular verilirken önce basit konulara ve kavramlara yer verilmesi ve zaman içinde giderek zor ve karmaşık konulara geçilmesi esasına dayanır.
- 14.Bütünlük İlkesi:** Çocuğun bedensel, duygusal, ruhsal ve sosyal; bütün yönleriyle bir bütün olarak ele alınıp tüm yönleriyle dengeli bir biçimde geliştirilmesine dayanır. Ayrıca konuların da bütünlük içinde öğretilmesi yani derslerin disiplinler arası yaklaşım ve geniş alan yaklaşımıyla işlenmesi gerekmektedir.
- 15.Anlamlılık:** Öğrenciler öğrenmeye güdülendiğinde öğrenmeler daha etkili olur. Bunun için öğrenme konularının ne zaman, ne şekilde, ne işe yarayacağı ve önemi açıklanır. Böylece öğrencilerde öğrenmeye yönelik beklenti ve istek oluşur. Yani öğretmen, **Bu konu boş değil** ,der.
- 16.Tümdengelim:** Bir öğrenme konusu önce genel ve ortak özellikleri, sonra da özel ve ayrıntı özellikleri ile verilir.
- 17.Sosyallik İlkesi:** Öğretim ilkeleri konusunun son ilkesi olan sosyallik, öğretim sürecinde insanların sosyalleşmesini ve topluma uyum sağlamasını vurgulamaktadır. Ayrıca özgürlük konusunu da es geçmemektedir.

Karışan İlkeler

- **SOMUTTAN SOYUTA-AÇIKLIK FARKI :** Değerli arkadaşlar iki ilke materyal kullanımı söz konusu olduğunda karıştırılabilmektedir.Öncelikle soruda materyal kullanımından bahsedip şıklara iki ilkeden birisini koayarlarsa ikisi de işaretlenebilir. Eğer soruda öğrencinin yaşına,somut işlemler döneminde oluşuna vurgu yapılmışsa ve soyut bir konuyu görsel hale getirerek somutlaştırmaya vurgu yapmışsa kesinlikle SOMUTTAN SOYUTA , birden fazla duyu organına hitap edebilmek için ,bir konuyu daha anlaşılır şekilde anlatabilmek için ,somut bir konuyu bile daha zengin bir içerikle etkili öğretmek için materyal kullanımına vurgu varsa AÇIKLIK
- **YAKINDAN UZAĞA-GÜNCELLİK :** Bu ilkeler belirli gün ve haftalar noktasında karışmaktadır. Belirli gün ve haftalara dikkat etmek,derslerinde işlemek GÜNCELLİK ilkesidir. Ders anlatımında yakın çevreden örnekleri öne almak yakından uzağa ilkesidir.Örnek : 12 Mart geldiğinde Erzurum'da görev yapan bir öğretmenin bu haftayı derse taşıması güncellik ama kurtuluş savaşlarını anlatırken Erzurum'da olan bir öğretmenin önce Erzurum ilindeki mücadeleden bahsedip sonra diğer illere değinmesi Yakından uzağa olacaktır
- **HAYATİLİK-GÜNCELLİK:** Değerli arkadaşlar bir hayat vardır ,bir de güncel hayat.Depremden bahsetmek hayatilik olabilir ama son yaşanan depremlerden örnek vermek Güncelliktir. Trafik kurallarını anlatmak Hayatilik ,gazetede haberi çıkan bir kazadan örnek vermek Güncelliktir.
- **Transfer-Aktivite :** Aktivite ilkesinin diğer adı yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesidir. Yani aktivite ilkesinde öğrenci konuyu öğrenme aşamasındadır.Transfer ilkesinde öğrenci konuyu öğrenmiştir ve bilgisini kullanabilecek durumdadır. Yani öğrenci konuyu öğrenmek için aktif durumdaysa cevap İŞ-AKTİVİTE ilkesidir.Ama öğrenci konuyu öğrenmiş ve bilgiyi kullanmak için aktif durumdaysa cevap TRANSFER ilkesidir.

Mustafa Uçan